

**RAPORT Z WIZYTACJI
(ocena programowa)**

www.pka.edu.pl/ankieta.htm - token: **ad8d5y**

**dokonanej w dniach 16-17 listopada 2013 r.
na kierunku „ekonomia”
prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych
na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim
realizowanych w formie studiów niestacjonarnych
na Wydziale Zamiejscowym w Tarnobrzegu Wyższej Szkoły Handlowej
im. Bolesława Markowskiego w Kielcach**

przez Zespół Oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:
przewodniczący: prof. dr hab. Marek Lisiński - członek PKA
członkowie: dr hab. Wiesław Ciechomski – członek PKA
dr hab. Teresa Bednarczyk – ekspert PKA
Artur Gawryszewski - ekspert PKA ds. formalno-prawnych
Tomasz Kocoł – ekspert PKA ds. studenckich

Krótką informacją o wizytacji

Polska Komisja Akredytacyjna po raz kolejny oceniała jakość kształcenia na kierunku „ekonomia” prowadzonym w Wydziale Zamiejscowym w Tarnobrzegu Wyższej Szkoły Handlowej (WSH) im. B. Markowskiego w Kielcach na poziomie studiów pierwszego stopnia. Kształcenie na poziomie studiów drugiego stopnia zostało ocenione pierwszy raz.

Wizytacja została przeprowadzona z inicjatywy PKA.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię raportu samooceny dotyczącego studiów I stopnia. Ocena jakości kształcenia na studiach II stopnia w Wydziale zamiejscowym w Tarnobrzegu została dokonana bez przygotowanego przez Uczelnię raportu samooceny. Rektor Szkoły pismem z dnia 10 października 2013 roku (do pisma Rektora dołączona Uchwałę Senatu nr 2/IX/2013 w sprawie zawieszenia kształcenia na studiach niestacjonarnych pierwszego stopnia na kierunku „ekonomia” Wydziału Nauk Społecznych w Kielcach) informuje PKA o „..... zawieszeniu na Wydziale Nauk Społecznych w Kielcach kształcenia prowadzonego na kierunku „ekonomia” na poziomie studiów pierwszego stopnia oraz podzieleniu Wydziału Nauk Społecznych poprzez wydzielenie oraz przeniesienie do Tarnobrzega Wydziału Nauk Ekonomicznych i związanym z tym przeniesieniem uprawnień do prowadzenia studiów drugiego stopnia do nowo tworzonego Wydziału...” (cytat z pisma rektora WSH). Mimo takiego stanu prawnego, Przewodniczący PKA pismem z dnia 16 września podjął decyzję o przeprowadzeniu oceny jakości kształcenia na kierunku „ekonomia” na Wydziale Zamiejscowym w Tarnobrzegu na studiach pierwszego i drugiego stopnia.

Podjęcie wizytacji bez dostępu do podstawowych informacji, które zawiera raport samooceny, utrudniło prace Zespołowi Oceniającemu. Uczelnia zobowiązała się do niezwłocznego dostarczenia koniecznych dokumentów. Dokumenty te jednak spłynęły do PKA dopiero po dwóch tygodniach od momentu zakończenia wizytacji (materiały dotarły do członków Zespołu oceniającego 3 grudnia 2013r.).

W toku wizytacji Zespół Oceniający skorzystał z przedstawionej dokumentacji, odbył spotkania i rozmowy z władzami Uczelni oraz Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego PKA.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku formułowana przez jednostkę

1).

Wydział Zamiejscowy w Tarnobrzegu Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach został utworzony na mocy decyzji nr DSW-3-4003-2097/rej.25/IW/04 Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 listopada 2004 r. W decyzji tej Wydział również uzyskał uprawnienia do prowadzenia studiów pierwszego stopnia na kierunku „*ekonomia*”

Pismem z dnia 10 października 2013 r. Rektor Uczelni, poinformował Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego o przeprowadzeniu zmian organizacyjnych w wyniku, których uprawnienia do prowadzenia studiów stacjonarnych i niestacjonarnych drugiego stopnia na kierunku „*ekonomia*” zostały przeniesione do Wydziału Zamiejscowego w Tarnobrzegu. Zostało również przesłane minimum kadrowe dla studiów pierwszego i drugiego stopnia na powyższym kierunku studiów. Ponadto Rektor przesłał również odpowiedź, cytowaną wcześniej, na pismo Polskiej Komisji Akredytacyjnej nr BPKA-ZE/410/17/13 z dnia 16 października 2013 r., w której poinformował, że studia drugiego stopnia na kierunku „*ekonomia*” prowadzone dotychczas na Wydziale Nauk Społecznych, decyzją władz zostały przeniesione od 1 października 2013 r. do Wydziału Zamiejscowego w Tarnobrzegu. Do odpowiedzi została załączona kopia uchwały nr 2/X/2013 Senatu z dnia 23 października 2013 r. oraz zarządzenie nr 3/X/2013 Rektora z dnia 24 października 2013 r. Podczas oceny Władze Wydziału Zamiejscowego w Tarnobrzegu poinformowały Zespół Oceniający, że studia drugiego stopnia **prowadzone są zarówno w Kielcach jak i w Tarnobrzegu**, co przeczy informacjom przedstawionym w wyżej wymienionych pismach.

Władze Wydziału Zamiejscowego w Tarnobrzegu po przeprowadzeniu wizytacji powołały Zespół ds. Strategii Zamiejscowego Wydziału w Tarnobrzegu (Zarządzenie nr 5 Dziekana z dnia 21 listopada 2013 r.). Zadaniem tego Zespołu jest opracowanie (zaktualizowanie) strategii Wydziału – w szczególności zgromadzenie propozycji od przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego, przedstawicieli Samorządu Studentów oraz pracowników naukowo-dydaktycznych w celu przygotowania aktualnej wersji Strategii Wydziału.

Uczelnia kształci na studiach pierwszego stopnia na kierunku „*ekonomia*” na Wydziale Zamiejscowym w Tarnobrzegu od 2004 roku. Wydział Zamiejscowy w Tarnobrzegu posiada, w świetle danych z systemu POLON, następującą liczbę studentów na kierunku „*ekonomia*” na studiach niestacjonarnych pierwszego stopnia w semestrze zimowym roku akademickiego 2013/2014:

- 30 studentów na I roku,

- 44 studentów na II roku,
- 50 studentów na III roku.

Na kierunku „*ekonomia*” na studiach niestacjonarnych drugiego stopnia (przenoszonych z Kielc do Tarnobrzegu) studiuje:

- 198 studentów na I semestrze,
- 23 studentów na II semestrze,
- 202 na III semestrze.

Z informacji uzyskanych w trakcie rozmów z władzami WSH wynika, że około 50 studentów z Kielc nie chce dojeżdżać do Tarnobrzegu z powodu dużej odległości i związanych z tym wysokich kosztów i straty czasu (dotyczy to ostatniego rocznika). Studenci podkreślali również, że podpisywali umowę na kształcenia, która zapewniała im realizację procesu kształcenia w jednostce macierzystej. Władze zaproponowały im dowożenie autobusami, ale reakcja części studentów na to rozwiązanie była negatywna. Potwierdza to wcześniejsze informacje o jednoczesnym prowadzeniu kształcenia na studiach drugiego stopnia zarówno w Tarnobrzegu jak i w Kielcach.

Wizja i misja została opracowana dla WSH w Kielcach. Wnioskodawca nie przedstawił stosowanych uchwał o przyjęciu wizji i misji Uczelni.

W raporcie samooceny stwierdza się, że wizją WSH w Kielcach jest bycie „*silną uczelnią regionalną, prowadzącą kształcenie na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunkach, w których posiada przewagę konkurencyjną w stosunku do innych uczelni w regionie, prowadzącą w tych obszarach studia podyplomowe oraz inne formy kształcenia specjalistycznego. Przewagę konkurencyjną WSH uzyskuje dzięki wysokokwalifikowanej i wyspecjalizowanej kadrze naukowo-dydaktycznej oraz powiązaniu kształcenia z potrzebami gospodarczymi i społecznymi regionu, kraju oraz zintegrowanej Europy*”.

Analizując i oceniając wizję zwraca w niej brak, choć ogólnie zarysowanej idei jej rozwoju w przyjętym obszarze kształcenia. Uczelnia ta jawi się przyszłości jako bez mała uniwersalny, bo nie określony z punktu widzenia dziedziny wiedzy, podmiot prowadzący kształcenie.

Misją Uczelni, jak stwierdzają władze Szkoły w raporcie samooceny jest m.in. „*świadczenie wysokiej jakości usług edukacyjnych, skorelowanych z potrzebami regionu, kraju i Unii Europejskiej, umożliwiających absolwentom podjęcie pracy lub uruchomienie działalności na własny rachunek zgodnie z uzyskanym wykształceniem oraz przygotowywanie absolwentów do życia i pracy w zmieniających się warunkach*”.

I tu podobnie jak w przypadku wizji, brak jest odniesienia do skonkretyzowanego obszaru kształcenia. W wizji nie jest dostatecznie mocno artykułowany powód uzasadniający funkcjonowanie Szkoły i jej Wydziału Zamiejscowego, nie identyfikuje się w niej szczególnego produktu (tu określonego rodzaju usługi edukacyjnej), jej adresata czy wartości, które Uczelnia zamierza realizować.

Analizując strategię WSH w Kielcach należy odnotować Uchwałę nr 1/2012 Rady Założycieli Wyższej szkoły Handlowej w Kielcach z dnia 14 lutego 2012 roku w sprawie zatwierdzenia strategii rozwoju uczelni. Władze Uczelni nie przedłożyły jednak jej tekstu, stąd trudno potwierdzić deklarację szkoły zawartą w raporcie samooceny, że „*Kierunek „ekonomia” został zakwalifikowany do kierunków priorytetowych*” (str. 75 raportu samooceny).

Rozwinięciem strategii Uczelni, jak to stanowi raport samooceny, jest strategia Wydziału zamiejscowego w Tarnobrzegu. Stanowi ona dokument bardziej o charakterze wykonawczym niż prognostycznym. Obejmuje, bowiem taktyczne plany realizacji

poszczególnych celów strategicznych określonych w strategii Uczelni (tych jednak się nie wymienia).

Przedłożony zespołowi oceniającemu dokument „Strategia Rozwoju Wyższej Szkoły Handlowej im. B. Markowskiego w Kielcach na lata 2012 – 2017. Wydział Zamiejscowy w Tarnobrzegu” został zatwierdzona przez rektora Szkoły w dniu 20 czerwca 2012 roku jest, jak należy domniemywać, częścią strategii rozwoju WSH. Przedstawia cele operacyjne nadając pierwszemu z nich numer 4.1.1. Wszystkie cele operacyjne, (dokument wymienia ich 8), konkretyzowane są zadaniami strategicznymi.

Ocena formalnej strony Strategii Rozwoju Wydziału Zamiejscowego upoważnia do stwierdzenia, że dokument nie jest wewnętrznie spójny. Nie tworzy swobodnego dendrogramu celów: cele strategiczne - cele operacyjne - zadania strategiczne – programy działania. Brak np. preambuły strategii zawierającej szczególne wartości stanowiące podstawę jej formułowania czy adresatów tego programu rozwoju, sytuacyjnych uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych determinujących analizę strategiczną jako podstawę formułowania strategii, koncepcji metodologicznej jej tworzenia. Nie dostrzega się również podsumowania wskazującego np. konieczność stałego uaktualniania zawartych w nim celów operacyjnych.

Analiza i ocena zawartości informacyjnej tego dokumentu pozwala zauważyć, że podejmuje on podstawowe zadania strategiczne determinujące jakość kształcenia na Wydziale. Brak w strategii Wydziału innych celów strategicznych dotyczących rozwoju tej podstawowej jednostki organizacyjnej Szkoły. Dokument ten określa takie cele operacyjne jak: konieczność stałego doskonalenia efektów kształcenia, monitorowania rynku pracy, doskonalenia punktów ECTS, efektywny dobór kierunków i specjalności kształcenia, podnoszenia jakości kadry dydaktycznej, podnoszenia jakości zajęć dydaktycznych, rozwijanie działalności naukowo – badawczej, tworzenie i utrzymanie na wysokim poziomie studenckiego ruchu naukowego czy tworzenie warunków aktywnego upowszechniania studenckiej działalności samorządowej. Analiza zadań operacyjnych wymienionych w poszczególnych grupach celów operacyjnych wskazuje jednak ich zbyt duży poziom ogólności. Mają one zbyt uniwersalny, jak na zadania operacyjne, charakter.

Porównując stopień realizacji celów operacyjnych dotyczących jakości kształcenia zawartych w strategii Wydziału z ustalonym w toku wizytacji stanem przedsięwzięć mających na celu doskonalenia jakości kształcenia należy zauważyć istotną dysharmonie pomiędzy tymi dwoma zjawiskami. Oceniając przedsięwzięcia projakościowe wykonane i wykonywane przez Wydział należy stwierdzić, że tylko w niewielkim stopniu są one spójne z celami operacyjnymi zawartymi w strategii. Upoważnia to do sformułowania wniosku, że strategia Wydziału nie jest realizowana.

Ocena wizję, misję oraz strategię Wydziału Zamiejscowego z punktu widzenia opisanej tam koncepcji kształcenia na kierunku „*ekonomia*” wypada negatywnie. Ujęte w tych rozstrzygnięciach (wizji, misji i strategii) priorytety rozwoju Wydziału, a wśród nich koncepcji kształcenia na wizytowanym kierunku studiów nie wskazują na znaczenia czy też rangę, jaką Uczelnia zamierza przykładać w przyszłości do tej sfery swej aktywności. Analiza perspektyw rozwoju kierunku (punkt VII raportu samooceny) potwierdza taki wniosek. Opisane tam perspektywy kierunku „*ekonomia*”, (mimo, że Uczelnia, co stwierdzono wcześniej, zalicza kierunek „*ekonomia*” do kierunków priorytetowych” - str. 75 raportu samooceny) wskazują jednoznacznie na bardzo zachowawczą koncepcję kształcenia na tym kierunku studiów. Stwierdzenia te zestawione z podanymi dalej szansami i zagrożeniami, a odniesione do potencjału tej jednostki organizacyjnej potwierdzają taki wniosek.

Reasumując ocenę tego kryterium można przydać cechę znacząco. Identyfikowane w wizji, misji i strategii Wydziału priorytety jego rozwoju nie znajdują pełnego odzwierciedlenia w przyjętej i realizowanej koncepcji kształcenia.

Władze identyfikują zagrożenia funkcjonowania Uczelni mające swoje źródła w zjawiskach demograficznych. Wykorzystując aktualne dane statystyczne (o charakterze krocącym) oraz posiadając informacje o udziałach rynkowych konkurentów na lokalnym rynku usług edukacyjnych, można z dużym prawdopodobieństwem oszacować liczbę kandydatów na studia w WSH w najbliższych latach. Wydział Zamiejscowy WSH w Tarnobrzegu jest jedyną w okolicy uczelnią prowadzącą studia drugiego stopnia. Inne uczelnie posiadają wyłącznie uprawnienia do kształcenia na studiach pierwszego stopnia. Aktualna liczba studentów Wydziału Zamiejscowego w Tarnobrzegu wynosi (według danych przekazanych przez Dziekana Wydziału w dniu wizytacji):

- Studia pierwszego stopnia: I rok 32, II rok 44, III rok 50 (RiF 33 oraz TiL 17).
- Studia drugiego stopnia: semestr I 147, semestr II 23, semestr III 182.

Razem to 352 studentów. Ich porównanie z danymi zaczerpniętymi z systemu Polon dowodzi, że dane te różnią się pomiędzy sobą i te zawarte w systemie nie są aktualne.

Identyfikując taką sytuację już w trakcie wizytacji, Członkowie Zespołu Oceniającego wnioskowali o niezwłoczne przesłanie do PKA informacji o aktualizacji ilości studentów w systemie POLON. Zwracali również uwagę, co dotyczy legalności przeniesienia kształcenia na studiach drugiego stopnia z jednostki macierzystej, tj WSK w Kielcach do Wydziału Zamiejscowego w Tarnobrzegu, na konieczność przesłania takiej decyzji Ministra. Na moment sporządzanie raportu z wizytacji takie dokumenty do PKA nie zostały przesłane.

Lokalny rynek pracy jest bardzo trudny, co podkreślały władze Wydziału. W świetle przeprowadzonych wśród absolwentów badań, przeciętnie pozostają oni bez pracy przez okres 1,5 roku po ukończeniu studiów. Dotyczy to oczywiście wyłącznie osób, które wcześniej nie pracowały zawodowo.

Z sytuacji opisanej wyżej jednoznacznie wynika, że otoczenie zewnętrzne wymusza przedsięwzięcia innowacyjne, a także narzuca konieczność oferowania różnorodnej oferty dydaktycznej.

Z analizy strategii Wydziału, perspektyw rozwoju kierunku, a także przedsięwzięć podejmowanych przez władze Wydziału nie wynika, by działania o takim charakterze były podejmowane. Program kształcenia na kierunku „*ekonomia*” zwłaszcza na studiach drugiego stopnia jest identyczny, jak w jednostce macierzystej. Nie uwzględnia, więc uwarunkowań sytuacyjnych, w jakich funkcjonuje Wydział Zamiejscowy. Innowacyjność tego programu czy jego elastyczność jest także niewielka. Szerokie spektrum specjalności realizowanych na studiach pierwszego i drugiego stopnia, które bardziej wpisują się w finanse, logistykę czy zarządzanie a nie ekonomię, ma zapewnić szeroką ofertę edukacyjną. Takie rozwiązanie tego problemu przeczy jednak nie tylko standardom formalnym (specjalności powinny być zgodne i wpisywać się w kanon realizowanego kierunku studiów), ale także dalekie jest od idei innowacyjności treści czy elastyczności programu. Te cechy mogą zapewnić np. pracownicy naukowcy prowadzący zajęcia, których dorobek naukowy podejmuje aktualne problemy rozwoju dyscypliny ekonomia.

Konieczne jest, zatem przeorientowanie strategii Wydziału Zamiejscowego w Tarnobrzegu w zakresie jej celów operacyjnych tak, by w większym stopniu niż dotychczas eksponował rozwijanie studiów drugiego stopnia np. poprzez oferowanie np. profilu praktycznego. Konieczne jest również zdecydowanie uelastyczyć program kształcenia i nasycenie go treściami bardziej innowacyjnymi dostosowanym do specyfiki lokalnego rynku pracy.

2).

Senat Wyższej Szkoły Handlowej w Kielcach (WSH) w dniu 13 czerwca 2012 r. zatwierdził opis kierunkowych efektów kształcenia dla kierunku „*ekonomia*”, na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia, o profilu ogólnoakademickim. Za opracowanie kierunkowych efektów kształcenia odpowiedzialna była Wydziałowa Komisja ds. Dydaktyki i Oceny Jakości Kształcenia.

Studenci jako Interesariusze wewnętrzni mają zapewniony udział w procesie ustalania koncepcji kształcenia, w tym wyrażania opinii o kierunkowych efektach kształcenia. Według opinii studentów, ich rola w Komisji ograniczyła się tylko do biernego uczestnictwa w posiedzeniach. Studenci w przedmiocie efektów kształcenia nie wyrazili swoich opinii ani postulatów. Przyczyn takiego stanu rzeczy należy upatrywać w nieznajomości wiedzy studentów o miejscu, roli czy znaczeniu efektów kształcenia w Krajowych Ramach Kwalifikacji, a także w braku zainteresowania jakością kształcenia. Podkreślić jednak trzeba, że Uczelnia zapewniła studentom możliwość udziału w procesie tworzenia nowych programów kształcenia, co należy ocenić pozytywnie. Potwierdza to, analiza protokołów z posiedzeń Komisji, z których wynika, że przedstawiciel studentów był proszony o przedstawienie własnej opinii. Wszystkie dokumenty związane z tworzeniem nowego programu kształcenia były na bieżąco przysyłane przedstawicielowi studentów. Opinia studentów została wyrażona jedynie w formie głosowania na posiedzeniu Senatu Uczelni zatwierdzającego program kształcenia.

Władze Wydziału udostępniły Zespołowi Oceniającemu sprawozdania z konsultacji z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego dotyczące kierunku „*ekonomia*”. Przedstawione opinie (6 opinii) uzyskano z jednostek administracji publicznej i podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie miasta Tarnobrzeg i Mielec. Nie wszystkie z nich formułowały zalecenia, co do budowy i doskonalenia koncepcji kształcenia. Jednak takie opinie należy uznać za cenne, zwłaszcza przy tworzeniu nowych relacji z interesariuszami zewnętrznymi. Z przedstawionych zespołowi wizytującemu informacji wynika, że takie konsultacje nie miały charakteru powszechnego i systemowego. Troską władz Wydziału powinno być to by w nieodległej przyszłości w nadać tym działaniom cechy kompleksowości i systematyczności.

Wykorzystanie interesariuszy wewnętrznych, zwłaszcza studentów, co stwierdzono powyżej, miało charakter czysto formalny.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego: znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*

1) Władze Uczelni nie przedłożyły strategii Szkoły, stąd trudno potwierdzić deklarowane w raporcie samooceny rozstrzygnięcia, co do priorytetowym znaczeniu kierunku „*ekonomia*” w rozwoju Uczelni.

Ocena formalnej strony Strategii Rozwoju Wydziału Zamiejscowego upoważnia do stwierdzenia, że dokument nie jest wewnętrznie spójny. Nie tworzy swego dendrogramu celów: cele strategiczne - cele operacyjne - zadania strategiczne – programy działania.

Oceniając przedsięwzięcia projakościowe wykonane i wykonywane przez Wydział należy stwierdzić, że tylko w niewielkim stopniu są one spójne z celami operacyjnymi zawartymi w strategii. Upoważnia to do sformułowania wniosku, że strategia Wydziału nie jest realizowana.

Identyfikowane w wizji, misji i strategii Wydziału priorytetu jego rozwoju nie znajdują pełnego odzwierciedlenia w przyjętej i realizowanej koncepcji kształcenia.

Program kształcenia na kierunku „*ekonomia*” nie uwzględnia uwarunkowań sytuacyjnych, w jakich funkcjonuje Wydział Zamiejscowy. Innowacyjność tego programu czy jego elastyczność jest niewielka.

2) Udział interesariuszy zewnętrznych, choć formalnie zidentyfikowany uznać należy za znaczący. Dotyczy on tylko w pewnym stopniu oceny efektów kształcenia i analizy struktury programów studiów. Konieczne jest jego dalsze rozwijanie dla budowania coraz lepszych relacji z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego.

Studenci nie wzięli czynnego udziału w pracach nad przygotowaniem kierunkowych efektów kształcenia oraz pozostałych części programów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, pomimo tego, że Uczelnia zapewniła im taką możliwość oraz motywowała do wyrażania własnych opinii.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

1)

Zbiór efektów kształcenia dla kierunku „*ekonomia*” na studiach I stopnia, profil ogóln akademicki, został przyporządkowany do obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych, dyscypliny ekonomia. Stanowi tak Uchwała nr 7/VI/2012 Senatu Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach z dnia 13 czerwca 2012 roku.

Efekty kształcenia z zakresu wiedzy (14), umiejętności (13) i kompetencji społecznych (9) zostały sformułowane prawidłowo i poprawnie przyporządkowane do obszarowych efektów kształcenia w zakresie nauk społecznych.

Identyfikuje się niespójność efektów kształcenia dla programu studiów na kierunku „*ekonomia*”, przypisanych tylko do jednej dyscypliny naukowej – ekonomii. Analiza i ocena matrycy efektów kształcenia jednoznacznie dowodzi, że zawiera ona również efekty kształcenia dotyczące innych dyscyplin naukowych, tj. finansów i nauk o zarządzaniu.

Obecnie efekty kształcenia realizowane są zarówno poprzez Krajowe Ramy Kwalifikacji (dotyczy to I i II roku studiów pierwszego stopnia oraz studentów I i II roku studiów drugiego stopnia) oraz tzw. standardy kształcenia (według tych standardów są realizowane zajęcia na roku III studiów pierwszego stopnia).

W przypadku programów studiów obowiązujących na III roku opis tzw. sylwetki absolwenta jest dostosowany do standardów MNiSW. W dokumentacji przedstawionej zespołowi oceniającemu znajduje się kompleksowy opis sylwetki absolwentów kończących studia pierwszego i drugiego stopnia na kierunku „*ekonomia*”.

Analiza planów studiów pierwszego i drugiego stopnia kierunku „*ekonomia*” potwierdza realizację określonych wyżej standardów MNiSW określonych w sylwetce absolwenta tego kierunku studiów.

Opis efektów kształcenia według zasad narzuconych przez Krajowe Ramy Kwalifikacji sprowadzono do opisu efektów dotyczących wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla poszczególnych specjalności.

W ich charakterystyce stwierdza się, że absolwenci tego kierunku są przygotowani do pracy na stanowiskach operacyjnych w różnych przedsiębiorstwach, organizacjach, instytucjach publicznych i pozarządowych. Ponadto posiadają niezbędną wiedzę, umiejętności i kompetencje do uruchomienia i prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Absolwenci specjalności „rachunkowość i finanse” przygotowani są do wykonywania zawodu ekonomisty, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki związanej z rachunkowością i zarządzaniem finansami, poprzez umiejętność gromadzenia i interpretowania danych gospodarczych, przeprowadzania na ich podstawie analiz ekonomicznych i podejmowania optymalnych decyzji. Z kolei absolwenci specjalności „Transport i logistyka” posiadają oprócz podstawowej wiedzy ekonomicznej również znajomość ekonomiki transportu, inżynierii ruchu, reguł zarządzania logistycznego np. w zakresie organizacji procesów transportowych. Wiedza ta wzbogacona jest znajomością zasad eksploatacji głównych środków transportu, prawa przewozowego, transportu pasażerskiego i towarowego. Są, zatem przygotowani do podjęcia pracy w dynamicznie rozwijającym się sektorze logistyki.

Analizując i oceniając sylwetki absolwentów specjalności studiów pierwszego stopnia zauważa się zbyt skromne odniesienie do efektów kształcenia zapisanych w matrycy efektów kształcenia poszczególnych specjalności. Identyfikuje się ponadto w nich elementy odpowiadające standardom kształcenia MNiSW. Konieczne jest, zatem pełniejsze odniesienie sylwetek absolwentów poszczególnych specjalności do efektów zapisanych w matrycy efektów specjalności realizowanych na kierunku „*ekonomia*”.

W przypadku absolwentów studiów drugiego stopnia posiadają oni umiejętności wykorzystywania zaawansowanych metod analitycznych do badania zjawisk i procesów gospodarczych oraz modelowania ich przebiegu w skali mikro i makroekonomicznej. Ponadto posiadają wiedzę merytoryczną umożliwiającą prowadzenie własnego biznesu lub świadczenie usług konsultingowych. Są również przygotowani do podjęcia studiów trzeciego stopnia. Wnioskodawca nie przedstawia opisu efektów kształcenia odniesionych dla studiów drugiego stopnia.

W ustalaniu zbioru zakładanych efektów kształcenia, zgodnym z Krajowymi Ramami Kwalifikacji, uczestniczyli interesariusze, co należy ocenić pozytywnie. Zasady partycypacji podmiotów zewnętrznych i wewnętrznych w ustalaniu i modyfikowaniu treści zakładanych efektów kształcenia reguluje Uchwała nr 10/V/2013 Senatu Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach z dnia 8 maja 2013 r. w sprawie wprowadzenia „Procedury udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie określania i weryfikacji efektów kształcenia na wydziałach Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach. Za wdrażanie procedur odpowiedzialny jest Dziekan Wydziału oraz Uczelniana i Wydziałowa Komisja ds. Dydaktyki i Oceny Jakości Kształcenia.

Zespołowi Oceniającemu PKA udostępniono 4 krótkie protokoły ze spotkań z interesariuszami, które odbyły się:

- 7 września 2012 roku (brak szczegółowych informacji o uczestnikach zebrania),
- 25 stycznia 2013 roku (6 przedstawicieli pracodawców i Przewodnicząca Samorządu Studentów),

- 24 maja 2013 (7 przedstawicieli pracodawców i Przewodnicząca Samorządu Studentów),
- 28 września 2013 (7 przedstawicieli pracodawców i Przewodnicząca Samorządu Studentów),

Podczas spotkań dominowała problematyka zmian dokonujących się na rynku pracy oraz strategii rozwoju uczelni w przyszłości. Dyskusje w niewielkim stopniu dotyczyły oceny efektów kształcenia i struktury programów studiów

Ponadto należy odnotować, a czemu dano wyraz oceniając poprzednie kryterium oceny, że władze Wydziału udostępniły Zespołowi Oceniającemu sprawozdania z konsultacji z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego dotyczące kierunku „*ekonomia*”. Przedstawiono 6 opinii, ale nie wszystkie z nich odnosiły się do oceny efektów kształcenia czy przedstawiały zalecenia, co do doskonalenia programu studiów.

Efektem konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi była, dokonana w roku akademickim 2013/2014, zmiana treści kształcenia na specjalności „rachunkowość i finanse” i utworzenie nowej specjalności „rachunkowość, finanse i doradztwo podatkowe”. Taka informacja zawartą w raporcie samooceny (str. 4) nie wynika bezpośrednio z analizy przedłożonych w trakcie wizytacji protokołów czy sprawozdań z interesariuszami zewnętrznymi.

Zbiór efektów kształcenia dla studiów niestacjonarnych II stopnia został zatwierdzony Uchwałą nr 9/VI/2012 Senatu Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach z dnia 13 czerwca 2012 roku. Przewiduje on kształcenie na studiach trzy semestralnych niestacjonarnych na specjalnościach:

- „Ekonomika i organizacja przedsiębiorstw”,
- „Rachunkowość i finanse”,
- „Zarządzanie organizacjami gospodarczymi”.

Wykaz efektów kształcenia na studiach II stopnia obejmuje łącznie 37 pozycji, w tym 14 z zakresu wiedzy, 13 z zakresu umiejętności i 10 kompetencji społecznych. Plany studiów zostały przyjęte Uchwałą Senatu WSH nr 8/VI/2012. Według tego planu studiów realizowany jest proces kształcenia w Wydziale Zamiejscowym w Tarnobrzegu.

Oceniana jednostka przygotowała prawidłowo wykonane matryce efektów kształcenia realizowanych w ramach poszczególnych przedmiotów ogólnych, podstawowych, kierunkowych i specjalnościowych. W sylabusach przedmiotów odniesiono zaplanowane do osiągnięcia efekty kształcenia do przyjętych efektów kierunkowych oraz zestawiono metody weryfikacji planowanych rezultatów kształcenia. Uczelnia wykorzystuje typowe, tradycyjne metody oceny stopnia osiągnięcia ogólnych i specyficznych efektów kształcenia, takie jak sprawdzian wiedzy w ramach egzaminu bądź zaliczenia przedmiotu. Ponadto o stopniu osiągnięcia zakładanych na początku studiów ogólnych i specyficznych efektów kształcenia przesądza jakość prac magisterskich i licencjackich.

Powyższy upoważnia do stwierdzenia, że istnieje możliwość osiągnięcia efektów kształcenia dla realizowanych na studiach drugiego stopnia specjalnościach. Trzeba jednak rozważyć pełniejsze uspołnienie treści kształcenia, w tym, również nazw specjalności, z kierunkowymi efektami kształcenia dla kierunku „*ekonomia*”.

Senat Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach podjął 8 maja 2013 roku Uchwałę nr 12/V/2013 w sprawie wprowadzenia „Procedury zapewniającej publiczną dostępność opisu efektów kształcenia, systemu ich oceny oraz weryfikacji”. Podjęte kroki należy ocenić pozytywnie, ponieważ studenci i inne zainteresowane osoby posiadają swobodny dostęp do zbioru efektów kształcenia i metod ich weryfikacji, zamieszczonych na stronie internetowej WSH.

Kierunkowe efekty kształcenia dla kierunku „*ekonomia*” zostały określone uchwałą nr 7/VI/2012 Senatu WSH w Kielcach z dnia 13 czerwca 2012 r. Szczegółowy ich opis został opublikowany na stronie internetowej Uczelni oraz Wydziału Zamiejscowego w Tarnobrzegu. Należy, zatem uznać, że został on w sposób wystarczający udostępniony studentom. W czasie spotkania z zespołem wizytującym PKA studenci potwierdzili, że dzięki informacji od władz Wydziału, zapoznali się lub mieli możliwość zapoznania się z kierunkowymi efektami kształcenia.

Studenci mają swobodny dostęp do sylabusów wszystkich przedmiotów, które na WSH zostały nazwane kartami przedmiotów. Sylabusy te zostały upublicznione na stronie internetowej Uczelni. Studenci obecni na spotkaniu w większości potwierdzili, że zapoznają się z sylabusami przedmiotów, analizując przede wszystkim zakres wymagań egzaminacyjnych oraz opisy przedmiotów.

Prowadzący zajęcia z reguły omawiają sylabus przedmiotu na pierwszych zajęciach, informując przy tym studentów o zakładanych efektach kształcenia, co należy ocenić pozytywnie. Po dokonaniu analizy kilku przedstawionych przez Uczelnię sylabusów należy stwierdzić, że zawierają one: opis usytuowania modułu w systemie studiów; ogólną charakterystykę przedmiotu; opis efektów kształcenia, opis treści kształcenia; metody i sposoby weryfikacji efektów kształcenia oraz listę wymaganej literatury przedmiotu. Struktura sylabusu zawiera podstawowe składniki niezbędne dla analizy, oceny i doskonalenia efektów kształcenia.

2).

Efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne.

Studenci w czasie spotkania z zespołem wizytującym PKA potwierdzili, że zapoznają się z efektami kształcenia przypisanymi do każdego przedmiotu. Ocenili, że efekty te są dla nich zrozumiałe. Osoby, które zapoznawały się z kierunkowymi efektami kształcenia również uznały je za jasne i zrozumiałe. Ponadto studenci stwierdzili, że zawarte w sylabusach efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób umożliwiający pełną ich weryfikację w czasie egzaminów lub zaliczeń.

Studenci w czasie spotkania z zespołem oceniającym potwierdzili, że zazwyczaj na pierwszych zajęciach prowadzący informują ich, jaką wiedzę i umiejętności będą mogli zdobyć w czasie zajęć. Podkreślić również trzeba, że Uczelnia prowadzi politykę informacyjną wśród studentów na temat istoty realizacji zakładanych efektów kształcenia.

3).

Podczas programowej oceny jakości kształcenia na kierunku „*ekonomia*” poddano oglądowi dokumentację dotyczącą weryfikacji i oceny efektów kształcenia (protokoły egzaminacyjne, karty okresowych osiągnięć studenta, dyplomy wraz z suplementami), która jest przechowywana w teczkach studentów (absolwentów). Jest ona sporządzana zgodnie z obowiązującymi przepisami rozporządzenia Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie dokumentacji przebiegu studiów z dnia 14 września 2011 r. (Dz. U. Nr 201, poz. 1188) oraz rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19

grudnia 2008 r. w sprawie rodzajów tytułów zawodowych nadawanych absolwentom studiów i wzorów dyplomów oraz świadectw wydawanych przez uczelnie (Dz. U. Nr 11 z 2009 r., poz. 61).

Proces dyplomowania określony jest w Regulaminie studiów oraz Uchwale nr 2/V/2013 Senatu Wyższej Szkoły Handlowej im. B. Markowskiego w Kielcach z dnia 8 maja 2013 r. Teczke akt osobowych studenta przechowuje się w archiwum uczelni przez okres 50 lat (zgodnie z § 4 ust. 2 ww. rozporządzenia).

Procedury ewidencjonowania przebiegu studiów każdego ze studentów są prawidłowe. Okresem zaliczeniowym jest semestr, a warunkiem jego zaliczenia jest uzyskanie pozytywnych ocen ze wszystkich przedmiotów przewidzianych planem studiów. Wszystkie oceny z zaliczeń, egzaminów, egzaminów poprawkowych i komisyjnych są wpisywane do indeksu i protokołu. Podstawą zaliczenia ćwiczeń, seminariów i praktyk zawodowych są: pozytywna ocena z weryfikacji posiadanej wiedzy, obecność i aktywność studenta na zajęciach oraz ocena prac wynikających z programu zajęć. Warunkiem przystąpienia do egzaminu jest uzyskanie zaliczenia z ćwiczeń oraz innych zajęć określonych dla tego przedmiotu w programie nauczania. Nauczyciel akademicki prowadzący dany przedmiot, określa odpowiednio wcześniej termin i zasady przeprowadzanego przez niego egzaminu.

W celu oceny możliwości weryfikacji efektów kształcenia poddano wnikliwej analizie szereg prac zaliczeniowych oraz egzaminacyjnych. Uczelnia udostępniła Zespołowi Oceniającemu PKA wystarczającą ilość prac przejściowych. Formy zaliczeń były zróżnicowane, choć dominował sposób sprawdzania wiadomości za pomocą pytań opisowych, testów, projektów zaliczeniowych i zadań. Pozwalały one na weryfikację efektów kształcenia. Generalnie jakość pisemnych odpowiedzi na pytania egzaminacyjne oraz obiektywizm oceniania należy ocenić jako poprawne. Wątpliwości budzi brak uwag i komentarzy na kolokwiałach zaliczeniowych i pracach egzaminacyjnych. W niektórych przypadkach oceny prac były zawyżone.

System weryfikacji efektów kształcenia obejmuje wszystkie etapy procesu kształcenia i jest realizowane w ramach poszczególnych przedmiotów, kolejnych semestrów, lat studiów. W jego skład wchodzi również efekt końcowy w postaci przygotowywanej pracy licencjackiej lub magisterskiej, a także sprawdzian wiedzy studenta na egzaminie dyplomowym.

Pracę dyplomową student wykonuje pod kierunkiem promotora, którym jest zatrudniony w Uczelni nauczyciel akademicki, posiadający, co najmniej stopień naukowy doktora. Akceptacja pracy przez promotora i dokonanie wpisu oceny z seminarium dyplomowego w indeksie poprzedza złożenie pracy dyplomowej w dziekanacie. W trakcie egzaminu końcowego magistrant odpowiada na trzy postawione pytania oraz referuje rezultaty pracy.

Poziom prac magisterskich, spośród których bardzo istotna część nie jest zgodna z kierunkiem i specjalnością studiów, jest przeciętny. Poziom merytoryczny i metodologiczny szeregu prac dyplomowych budzi istotne zastrzeżenia. Zespołowi Oceniającemu PKA udostępniono listę tematów prac dyplomowych i magisterskich. Szacuje się, że ponad 1/3 z branych prac magisterskich i dyplomowych nie mieści się w kanonie kierunku „*ekonomia*”. Jeśli WSH dostrzega potrzebę kształcenia na kierunkach „*finanse*”, „*zarządzanie*”, „*gospodarka przestrzenna*”, to powinna sporządzić odpowiednie wnioski o uruchomienie studiów na tych kierunkach.

Wybrane, przykładowe tematy prac lokujących się w kanonie kierunku „*zarządzanie*”, a nie „*ekonomia*” to:

1. Strategia marketingowa przedsiębiorstwa na przykładzie PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. w Skarżysku-Kamiennej,
2. Metody i sposoby zarządzania w przedsiębiorstwie rodzinnym np. firmy Pramazut,

3. Rola motywacji w zarządzaniu zasobami pracy przedsiębiorstwa np. Polskich Zakładów Lotniczych w Mielcu Sp. Z o.o. S.A.,
4. Strategia marketingowa przedsiębiorstwa np. firmy Altix S.A.,
5. Zarządzanie logistyką przedsiębiorstw produkcyjno-handlowych,
6. Wybrane aspekty zarządzania zasobami ludzkimi np. Kirchhoff Polska Sp. Z o.o.,
7. Wpływ sponsoringu na kształtowanie wizerunku i pozycji rynkowej firmy Fart Sp. z o.o. w Kielcach,
8. Zarządzanie i organizacja pracy w punktach sprzedaży detalicznej na przykładzie sklepu internetowego „STYLE 4YOU”,
9. Kierunki strategii rozwoju przedsiębiorstwa „Usługi transportowe Wiesław Śmietanka w Kozienicach”,
10. Nowa strategia obsługi klientów ZUS w latach 2010 - 2015, zmiany strukturalne a controlling.

Wybrane, przykładowe tematy prac lokujących się w kanonie kierunku „*finanse*” a nie „*ekonomia*” to:

1. Analiza finansowa Instytutu Wdrożeń i Technologii Sp. z o.o. w latach 2009-2011,
2. Sprawozdania finansowe jako źródło informacji o przedsiębiorstwie np. Signal w latach 2008-2011,
3. Analiza kosztów w firmie handlowo-usługowej,
4. Samodzielność finansowa jednostek samorządu terytorialnego,
5. Podatki lokalne jako źródło dochodów własnych gminy i miasta Przysuch w latach 2007-2012 oraz ich wpływ na samodzielność finansowania zadań,
6. Bankowość kredytowa na przykładzie banku Credit Agricole,
7. Zasady funkcjonowania i ewidencji podatku od towarów i usług,
8. Ocena branży leasingu w Polsce w latach 2007-2011,
9. Ocena kondycji finansowej przedsiębiorstwa,
10. Analiza kosztów Zakładu Drzewnego Sp.J..

Stwierdzoną niesprawnością jest także tendencja do zawyżania części ocen prac przez promotorów czy recenzentów prac magisterskich. Należy zwrócić również uwagę, na fakt, że recenzje sporządzone przez promotora i recenzenta są relatywnie często bardzo rozbieżne (np. jedna bdb, a druga dst plus).

Zidentyfikowane powyżej błędy dotyczące prac dyplomowych jednoznacznie wskazują na niską skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie budowania kultury jakości kształcenia na kierunku „*ekonomia*”.

Warunkiem dopuszczenia studenta do egzaminu dyplomowego jest: zaliczenie wszystkich przedmiotów i praktyk, zdanie wszystkich egzaminów przewidzianych planem studiów i uzyskanie, co najmniej oceny dostatecznej z pracy dyplomowej. Senat WSH przyjął w dniu 8 maja 2013 roku Uchwałę nr 2/V/2013 w sprawie wprowadzenia „Procedury Dyplomowania w Wyższej Szkole Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach”. Przyjęte rozwiązania uszczegółwiają zapisy zawarte w Regulaminie studiów. Precyzują terminy realizacji prac dyplomowych, zasady zatwierdzania ich tematów, obowiązki promotora i dyplomanta, wymogi związane z przystąpieniem do egzaminu dyplomowego i jego przebieg, możliwości zdawania egzaminu poprawkowego. Przyjęte w dokumencie rozwiązania są poprawne, posiadają jednakże, jak dotychczas, charakter wyłącznie deklaracyjny, ponieważ zostały uchwalone przed kilkoma miesiącami, co utrudnia ocenę ich skuteczności.

Senat Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach podjął 8 maja 2013 roku Uchwałę nr 11/V/2013 w sprawie wprowadzenia „Procedury i systemu

zapobiegania zjawiskom patologicznym związanym z procesem kształcenia w Wyższej Szkole Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach”. Za zbieranie informacji na temat nieprawidłowości realizacji procesu dydaktycznego odpowiedzialni są Dziekani Wydziałów, Kierownicy Katedr i Zakładów oraz Prorektor ds. Dydaktyki i Spraw Studenckich. W ramach kontroli antyplagiatowej prac licencjackich i magisterskich odpowiedzialność spoczywa na promotorach, którzy zobowiązani są do niedopuszczania do obrony prac napisanych niesamodzielnie. W raporcie samooceny brakuje jednak informacji na temat skali zjawiska, jego przyczyn i skuteczności podjętych działań. Uczelnia nie weryfikuje autentyczności prac za pomocą systemu plagiat.pl., co należałoby zmienić. Jeżeli względy finansowe nie pozwalają na kontrolę samodzielności pisania każdej z prac, co byłoby najlepszym rozwiązaniem, to należałoby przynajmniej losowo, przed przystąpieniem do obrony poddawać weryfikacji niektóre wylosowane prace. Stosowanie przez wykładowców uproszczonego sposobu wychwytywania splagiatowanych tekstów polegające na wklejeniu do wyszukiwarki Google wybranej frazy tekstu nie jest zadowalające.

Jeśli chodzi o zaliczanie poszczególnych zajęć, to każdy prowadzący przedmiot na ocenianym kierunku studiów uprawniony jest do przyjęcia własnych kryteriów jego zaliczenia w odniesieniu do uprzednio ustalonych efektów kształcenia. Kryteria te muszą się jednak mieścić w instytucjonalnych ramach określonych przez wewnętrzne akty normatywne Uczelni. Na uwagę zasługuje fakt wprowadzenia, na wizytowanej Uczelni, dokumentu określającego ogólne zasady weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia (zarządzenie nr 3/X/2012 Rektora WSH z dn. 30/10/2012), co należy ocenić pozytywnie. Poszczególne załączniki do zarządzenia określają zasady postępowania każdego z podmiotów biorących udział w weryfikacji efektów kształcenia. Podkreślić należy również, że dokument ten przewiduje określone działania w przypadku wykrycia nieprawidłowości w systemie weryfikacji osiągania efektów kształcenia. Każdy wykładowca, na pierwszych zajęciach tłumaczy studentom, w jaki sposób nastąpi zaliczenie przedmiotu oraz przedstawia kryteria zaliczenia, co potwierdza relacja studentów. Na pozytywną ocenę zasługuje także szczegółowe przedstawienie studentom w sylabusie przedmiotu metod i sposobów weryfikacji efektów kształcenia, w tym form i warunków zaliczeń. Świadczy to o tym, że Uczelnia wymaga od prowadzących poszczególne przedmioty, rzeczywistej weryfikacji zakładanych efektów kształcenia.

Studenci w odpowiedzi na pytanie eksperta reprezentującego Parlament Studentów RP stwierdzili, że nie zdarzyły się sytuacje naruszenia reguł zaliczenia przedmiotu określonych w sylabusie przedmiotu i podanych na pierwszych zajęciach. Warto zwrócić uwagę, że sylabusy przedmiotów zawierają szczegółowo opracowaną pozycję metody i kryteria oceniania oraz sposób zaliczenia. Studenci mają świadomość, na jakie zagadnienia muszą zwrócić szczególną uwagę, żeby uzyskać określoną ocenę, co oceniają pozytywnie. Zdaniem studentów egzaminy przeprowadzane na WSH w rzeczywistości sprawdzają wiedzę i umiejętności wymagane do zaliczenia przedmiotów. Ponadto kompetencje społeczne sprawdzane są głównie w czasie pracy na zajęciach ćwiczeniowych i warsztatowych.

W ocenie studentów w większości przypadków egzaminy wymagają przygotowania. Warto jednak zauważyć, że ich zdaniem, żaden z nich nie został skreślony z powodu niezadowolających wyników nauce. Znają oni jedynie przypadki samodzielnej rezygnacji ze studiów. Ponadto z analizy struktury ocen z ostatniej sesji egzaminacyjnej przedstawionej przez Wydział wynika, że ocena bardzo dobra jest uzyskiwana przez studentów najczęściej, natomiast udział ocen niedostatecznych to jedynie 3% (strona 55 Raportu Samooceny). Może to świadczyć o niskich wymaganiach egzaminacyjnych.

Za niepokojący fakt w tym kontekście należy uznać przypadek zastosowania przez pracownika prowadzącego przedmiot – Międzynarodowe Instytucje Bezpieczeństwa, formy egzaminu w postaci testu wielokrotnego wyboru. Skutkiem tego było niezaliczenie egzaminu

przez 21 studentów. Pracownik ten został upomniany w rozmowie dyscyplinującej przez Dziekana za użycie tej niestosowanej dotąd na Wydziale formy egzaminowania. Potwierdza to zapis notatki służbowej sporządzonej przez Dziekana w dniu 10 lutego 2013 r. Rozmowa dyscyplinująca nie dotyczyła przekroczenia przedstawionych studentom uprzednio wymagań egzaminacyjnych.

Stwierdzony wyżej przypadek powinien być przedmiotem szczegółowej analizy przez wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia. Jego rezultatem powinno być określenie takich metod weryfikacji efektów kształcenia na egzaminach z poszczególnych przedmiotów, aby one skutecznie weryfikowały deklarowane w sylabusach efekty kształcenia.

Studenci potwierdzili, że nie spotkali się z sytuacją, w której wykładowca nie przestrzegałby przyjętych na pierwszych zajęciach kryteriów zaliczenia. Studenci zawsze wiedzą, czego mogą spodziewać się na egzaminie, a zakres pytań nie wykracza poza zakres materiału podanego na pierwszych zajęciach lub w sylabusie. Studenci stwierdzili, że są bardzo zadowoleni z takiego podejścia do weryfikacji zakładanych efektów kształcenia.

W opinii studentów przyjęte przez prowadzących zajęcia formy ich zaliczania są różnorodne. Są to egzaminy ustne i egzaminy polegające na formułowaniu odpowiedzi na pytania otwarte, które zdaniem studentów najlepiej sprawdzają poziom wiedzy i umiejętności na studiach ekonomicznych. Stosunkowo rzadko zdarzają się egzaminy testowe, które wykluczają budowanie wśród studentów kierunku „*ekonomia*” bardzo ważnej dla nich umiejętności uzasadniania swojego stanowiska lub poglądu. Studenci potwierdzili, że w większości przypadków formy zaliczania przedmiotów są odpowiednio dostosowane do prezentowanych treści kształcenia. Różnorodność i adekwatność w podejściu do weryfikacji zakładanych efektów kształcenia należy ocenić pozytywnie.

Na pozytywną ocenę zasługuje również fakt opracowania przez Uczelnię procedury dyplomowania w ramach, której określono m.in. zasady wykonywania pracy dyplomowej oraz tryb przeprowadzania egzaminu dyplomowego (uchwała nr 2/V/2013 Senatu SH z dnia 8 maja 2013 r.). Studenci obecni na spotkaniu pozytywnie odnieśli się do przywołanej regulacji, ponieważ dzięki niej są oni świadomi konstrukcji procedury dyplomowania.

Studenci w czasie spotkania z Zespołem Oceniającym stwierdzili, że osiągnane efekty kształcenia nie zawsze są możliwe do zweryfikowania w czasie odbywania praktyk studenckich czy pracy zawodowej. Studenci obecni na spotkaniu podkreślili jednak, że studia na kierunku „*ekonomia*” pozwalają im na zdobycie umiejętności logicznego myślenia, argumentowania oraz zapewniają rozwój osobisty, które są pożądane przez pracodawców z różnych branż. W odpowiedzi na zadane pytanie studenci odpowiedzieli, że poza lokalizacją uczelni, głównym motywem wyboru studiów na WSH było podniesienie swoich kwalifikacji zawodowych oraz zdobycie awansu w pracy.

Zasady oceniania studentów zawarte w sylabusach poszczególnych przedmiotów tworzą przejrzysty system dający podstawę do obiektywizmu w formułowaniu ocen oraz gwarantują studentom możliwość korzystania z trybu odwoławczego. Zasady oceniania prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych regulują także postanowienia Uchwały nr 9/V/2013 Senatu Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach z dnia 8 maja 2013 roku oraz Regulamin studiów. Aktualnie obowiązujący w Uczelni Regulamin studiów został przyjęty Uchwałą nr 2/V/2012 Senatu Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach z dnia 23 maja 2012 r.

Wyższa Szkoła Handlowa im. Bolesława Markowskiego w Kielcach, Wydział Zamiejscowy w Tarnobrzegu nie prowadzi kształcenia na odległość.

Skreślenia z listy studentów w roku 2012/2013 i ich przyczyny		Liczba osób	Udział w ogólnej liczbie studentów
1.	Rezygnacja ze studiów	2	1,6 %
2.	Stwierdzenie braku postępów w nauce (w tym: niezaliczenie różnic programowych, nieprzystąpienie do sesji egzaminacyjnej)	7	5,5 %
3.	Nieuzyskanie zaliczenia semestru w określonym terminie	3	2,3 %
RAZEM		12	9,4 %

Z zaprezentowanych w powyższej tabeli danych wynika, że przeciętny poziom odsiewu oscyluje w granicach niemal 10%. Przyczynami tego zjawiska jest zarówno rezygnacja ze studiów powodowana czynnikami losowymi, problemami finansowymi, jak i brakiem zaliczenia przedmiotu.

Wizytowany Wydział stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny. Studenci niestacjonarni kierunku „*ekonomia*” mają dostęp do kart przedmiotów. Ponadto wykładowcy omawiają wykaz polecanej literatury, niezbędne materiały do nauki, a także precyzują warunki zaliczenia przedmiotów, konsekwentnie je realizując.

4).

Uczelnia stopniowo wdraża mechanizmy umożliwiające badanie karier swoich absolwentów. Rektor Uczelni wydał Zarządzenie nr 3/IX/2011 z dnia 28 września 2011 roku dotyczące badania losów zawodowych absolwentów WSH. W zarządzeniu tym zobowiązał dziekana Wydziału Zamiejscowego w Tarnobrzegu do gromadzenia danych adresowych absolwentów Uczelni, które będą w przyszłości wykorzystywane w celu pozyskania ich opinii na temat karier zawodowych i oceny tego, czy Uczelnia wyposaża ich w niezbędną wiedzę i kwalifikacje. Monitoringiem karier zawodowych absolwentów zajmuje się biuro Promocji Studentów i Absolwentów „Kariera”.

W załączniku do Zarządzenia nr 3/IX/2011 z dnia 28 września 2011 roku szczegółowo scharakteryzowano:

- metodykę zbierania danych;
- narzędzie badawcze (kwestionariusz on-line);
- cele badania;
- główne pojęcia takie jak absolwent, kariera zawodowa;
- przebieg badań;
- komentarze i wnioski wynikające z badań opinii absolwentów.

W przekazanej Zespołowi Oceniającemu PKA dokumentacji znajduje się również kwestionariusz ankiety. Składa się on z dwóch obszarów badawczych tj. oceny przebiegu studiów oraz oceny warunków kształcenia i organizacji studiów. Absolwenci odpowiadali na kilka pytań metryczkowych, 13 pytań zamkniętych oraz jedno o charakterze otwartym. Uzyskano odpowiedzi od 35 absolwentów, w tym 14, którzy ukończyli kierunek „*ekonomia*” i 21, którzy ukończyli „*stosunki międzynarodowe*”. W części dotyczącej oceny przebiegu studiów absolwentów poproszono o ocenę:

- swoich osiągnięć na studiach;
- kadry naukowo – dydaktycznej;
- dostępności materiałów dydaktycznych;
- poziomu wykładów i ćwiczeń;

- przydatności studiów pod kątem zastosowania wiedzy w praktyce;
- kontaktu z nauczycielami w trakcie studiów.

Absolwenci mieli do wyboru klasyczną, szkolną skalę wariantów odpowiedzi (od 1 ocena bardzo zła do 5 ocena bardzo dobra). W przypadku kierunku „*ekonomia*” dominowały oceny dobre i bardzo dobre, w zaledwie jednym przypadku pojawiła się ocena „słaba” i trzech „ocena średnia”. Przeciętna ocena oscylowała wokół wartości 4,3.

Drugi obszar badawczy dotyczący oceny warunków studiowania obejmował następujące pytania zamknięte:

- ocena dostępności zasobów bibliotecznych;
- ocena jakości infrastruktury dydaktycznej;
- ocena dostępności informacji na temat kształcenia;
- ocena jakości obsługi administracyjnej;
- ocena organizacji zajęć;
- ocena funkcjonowania „Wirtualnego Dziekanatu”.

Wszystkie wymienione elementy oprócz zasobów bibliotecznych uzyskały wyłącznie oceny dobre i bardzo dobre. W przypadku oceny zbiorów bibliotecznych zanotowano kilka ocen słabych i średnich. Średnia ocen wyniosła ok. 4,4. Ze względu na niewielką liczebność badanej próby wyniki mają jedynie charakter sondażowy. Uczelnia powinna podjąć działania na rzecz zwiększenia reprezentatywności badań, takie jak zastosowanie oprócz ankiety internetowej również ankiety pocztowej oraz inne formy zmierzające do zwiększenia zwrotności odpowiedzi.

W uchwale nr 8/V/2013 Senatu Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach z dnia 8 maja 2013 r. w sprawie wprowadzenia „Procedury monitorowania karier zawodowych absolwentów” doprecyzowano zakres procedur badawczych i odpowiedzialność realizujących je osób, tj. Dyrektora Biura Promocji Studentów i Absolwentów „Kariera”, Dziekana Wydziału i Prorektora ds. Dydaktyki i Spraw Studenckich. Ponadto nieco zmodyfikowano kwestionariusz ankiety.

Zgodnie z zapewnieniami przedstawiciela Biura przeprowadzane w przyszłości w sposób usystematyzowany badania będą miały wpływ na aktualizację listy kierunkowych oraz przedmiotowych efektów kształcenia. Podsumowując należy stwierdzić, że planowane działania w związku z badaniem losów zawodowych absolwentów zmierzają w dobrym kierunku, praktycznego ich zastosowania w celach poprawy jakości kształcenia. Na pozytywną ocenę zasługuje szczegółowe określenie ram oraz planu badania losów zawodowych absolwentów. Kluczowa będzie, zatem realizacja planowanych działań, w tym zapewnienie reprezentatywności badań. Deklaracje są obiecujące, ale bardziej cenne byłyby raporty z badań opinii absolwentów na temat ich karier zawodowych.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Tematyka prac dyplomowych jest bardzo zróżnicowana. Problematyka ocenianych prac w istotnej części nie dotyczy kanonu kierunku „*ekonomia*” i obejmuje zagadnienia z zakresu finansów, logistyki czy zarządzania. Tylko niektóre prace zawierają aspekty ekonomiczne, nieodzwierciedlające dla prac pisanych na kierunku „*ekonomia*”. Część prac ma charakter opisowy, część wnioskowa jest bardzo skromna lub jej brak, nie rozwiązują one problemów badawczych, a jedynie je charakteryzują, niekiedy tylko na podstawie literatury i stron internetowych.

5).

W poprzedniej uchwale PKA nie sformułowano zastrzeżeń dotyczących efektów kształcenia i form ich weryfikacji.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego: *znacząco*

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*

1). Identyfikuje się niespójność efektów kształcenia dla programu studiów na kierunku „*ekonomia*”, przypisanych tylko do jednej dyscypliny naukowej – ekonomii. Analiza i ocena matrycy efektów kształcenia jednoznacznie dowodzi, że zawiera ona również efekty kształcenia dotyczące innych dyscyplin naukowych, tj. finansów i nauk o zarządzaniu.

Efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i umożliwiający weryfikację. Niekiedy budzą one jednak pewne zastrzeżenia z powodu ich zbyt dużej ogólności.

Udział interesariuszy zewnętrznych w ustalaniu efektów kształcenia jest znaczący, ale nie miał merytorycznego wpływu na ustalenie zbioru deklarowanych efektów kształcenia na kierunku „*ekonomia*”.

2) Efekty kształcenia są znane studentom, gdyż Uczelnia udostępnia je na stronie internetowej. Zostały ujęte w sposób umożliwiający ich weryfikację.

3) Weryfikacja osiąganych efektów kształcenia odbywa się w sposób obiektywny. Wątpliwości na temat poziomu wymagań budzi bardzo niski odsetek ocen niedostatecznych (3%) uzyskanych przez studentów podczas ostatniej sesji egzaminacyjnej (ocen bdb było 25%).

Poważne zastrzeżenia nasuwa także bardzo znaczący odsetek (około 1/3) prac dyplomowych, które nie lokują się w kanonie kierunku „*ekonomia*”. Poziom merytoryczny i metodologiczny szeregu prac budzi istotne wątpliwości. Brakuje również, choćby losowej, weryfikacji samodzielności prac w systemie antyplagiatowym, np. plagiat.pl.

4) Uczelnia znajduje się dopiero w fazie inicjowania systemu monitorowania losów zawodowych absolwentów. Za istotne uznaje się pełne wdrożenie systemu badania ich karier, prowadzenie systematycznych badań ich losów, a także wykorzystanie pozyskanych w ten sposób informacji do doskonalenia efektów kształcenia.

3. Program studiów a możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

1).

Podczas oceny na kierunku „*ekonomia*” Władze Wydziału przedstawiły Zespołowi Oceniającemu Uchwałę nr 7/VI/2012 Senatu Wyższej Szkoły Handlowej im. B. Markowskiego w Kielcach z dnia 13 czerwca 2012 r. określającą efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów. Uchwała ta określa tylko efekty dla poziomu studiów pierwszego stopnia. Kierunek „*ekonomia*” przypisano do obszaru nauk społecznych i profilu ogólnoakademickiego, a dla studiów drugiego stopnia Uchwałą nr 9/VI/2012 Senatu WSH w Kielcach z dnia 13 czerwca 2012 r.

Rekrutacja na powyższy kierunek studiów w roku akademickim 2013/2014 odbywa się na podstawie zasad określonych w Uchwale nr 1/V/2012 Senatu Uczelni z dnia 23 maja 2012 r. Wstęp na studia jest wolny, tj. bez egzaminów wstępnych, o przyjęciu decyduje kolejność zgłoszeń. Zasady rekrutacji w roku akademickim 2014/2015 zostały określone w Uchwale nr 6/V/2013 Senatu z dnia 8 maja 2013 r.

Uczelnia przedstawiła plany studiów I stopnia dla kierunku „*ekonomia*” obowiązujące dla naboru 2012/2013 (specjalności „Rachunkowość i finanse” oraz „Transport i logistyka”) oraz 2013/2014 (specjalności „Rachunkowość, finanse i doradztwo podatkowe” oraz „Transport i logistyka”). Plany sześćo semestralnych studiów zostały zaaprobowane Uchwałą Senatu WSH nr 14/VI/2012 z dnia 13 czerwca 2012 roku, która przewiduje kształcenie na trzech następujących specjalnościach:

1. - „Rachunkowość i finanse”,
2. - „Transport i logistyka”,
3. - „Informatyka ekonomiczna”.

Z kolei plan studiów II stopnia przewiduje kształcenie na studiach niestacjonarnych na następujących specjalnościach:

1. „Ekonomika i organizacja przedsiębiorstw”
2. „Rachunkowość i finanse”,
3. „Zarządzanie organizacjami gospodarczymi”.

Plany studiów zostały przyjęte Uchwałą Senatu WSH nr 8/VI/2012.

Nazwy poszczególnych specjalności i realizowane w ich toku przedmioty odbiegają od kanonu ekonomii. Konieczne jest dostosowanie nazw specjalności do nowego skorygowanego zbioru efektów kształcenia dla programu studiów na kierunku „*ekonomia*”, który wpisywałby się w kanon ekonomii jako dyscypliny naukowej (zob. str. 7 raportu z wizytacji).

Programy studiów umożliwiają realizację zakładanych efektów kształcenia, czyli osiągnięcie odpowiedniej struktury kwalifikacji absolwenta kierunku „*ekonomia*”. Programy te zostały przyjęte zgodnie z obowiązującymi w Uczelni zasadami. Proces kształcenia poddawany jest systematycznej analizie i ocenie. Wykorzystuje się w tym celu takie metody jak: hospitacje zajęć, badania ankietowe studentów i absolwentów, analizy wyników egzaminów semestralnych, oceny prac dyplomowych i złożenia egzaminu końcowego.

Standardy dotyczące czasu trwania studiów i wymiaru godzin wykładów, ćwiczeń i seminariów są zachowane. Plany studiów cechuje logiczna sekwencja nauczania przedmiotów kształcenia ogólnego, podstawowych, kierunkowych i specjalnościowych. Dominują typowe metody dydaktyczne, tj. wykłady z wykorzystaniem prezentacji multimedialnych, ćwiczenia i seminaria. Również liczebność grup studenckich jest odpowiednia. W świetle powyższego należy podkreślić, że kształcenie na ocenianym kierunku „*ekonomia*” umożliwia realizację zakładanych efektów kształcenia – zwłaszcza w zakresie wiedzy i kompetencji społecznych.

W zbiorze sylabusów znajdują się karty wszystkich przedmiotów, w tym praktyki zawodowej i seminarium dyplomowego. Struktura ujednoliconych kart przedmiotów jest prawidłowa – znajdują się w nich następujące informacje:

1. Usytuowanie modułu w systemie studiów,
 - Kierunek studiów;
 - Poziom kształcenia;
 - Profil studiów;
 - Forma i tryb prowadzenia studiów;

- Specjalność;
 - Jednostka prowadząca moduł;
 - Koordynator modułu;
 - Wykładowcy prowadzący przedmiot.
2. Ogólna charakterystyka przedmiotu
- Przynależność do grupy/bloku przedmiotów;
 - Status modułu / przedmiotu;
 - Język prowadzenia zajęć;
 - Usytuowanie modułu w planie studiów;
 - Wymagania wstępne;
 - Forma egzaminu;
 - Liczba punktów ECTS;
 - Forma prowadzenia zajęć i liczba godzin w semestrze, z podziałem na wykłady, ćwiczenia, laboratoria, projekty i inne formy zajęć.
3. Efekty kształcenia i metody sprawdzania efektów kształcenia z ich podziałem na efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz ich odniesieniem zarówno do efektów kierunkowych, jak i obszarowych.
4. Treści kształcenia w zakresie wykładów i ćwiczeń.
5. Metody i sposoby weryfikacji efektów kształcenia, w tym forma i warunki zaliczenia odnoszące się odrębnie do każdego z zakładanych efektów.
6. Nakład pracy studenta, z podziałem na:
- a) Godziny kontaktowe z nauczycielem (udział w wykładach, ćwiczeniach, laboratoriach, konsultacjach, zajęciach projektowych i egzaminie końcowym);
 - b) Samodzielną pracę studenta (studiowanie tematyki wykładów, przygotowanie się do ćwiczeń, laboratoriów, kolokwium, wykonanie sprawozdań, przygotowanie do kolokwium końcowego z laboratorium, wykonanie projektu lub dokumentacji, przygotowanie do egzaminu);
 - c) Informację o liczbie punktów ECTS, którą student uzyskuje w ramach samodzielnej pracy.
7. Wykaz literatury wymaganej do ostatecznego zaliczenia zajęć, z podaniem literatury uzupełniającej

W udostępnionej Zespołowi Oceniającemu PKA dokumentacji znajdują się:

- karty 45 przedmiotów przewidzianych w programie kształcenia 2013/2014 na studiach I stopnia na kierunku „*ekonomia*” (w tym praktyki zawodowej i seminarium dyplomowego);
- karty 32 przedmiotów przewidzianych w programie kształcenia 2013/2014 na studiach II stopnia na kierunku „*ekonomia*” (w tym seminarium dyplomowego);

Konstrukcja sylabusów jest poprawna. Obowiązkowa i uzupełniająca literatura przedmiotów jest w zdecydowanej większości przedmiotów prawidłowa i obejmuje właściwe podręczniki akademickie. Błędne jest jednak zamieszczanie w wykazie mało aktualnych książek i wymienianie 6-7 książek jako literatury obowiązkowej (dotyczy to np. przedmiotów: Technologia informacyjna, Negocjacje i komunikacja interpersonalna).

Oceniając program studiów na kierunku „*ekonomia*” z punktu widzenia nakładu pracy niezbędnego do osiągnięcia założonych efektów kształcenia należy stwierdzić, że struktura punktów ECTS uzyskiwanych w poszczególnych latach i semestrach studiów jest prawidłowa. Bilans godzin pracy studenta i przypisanej im liczby punktów ECTS wynikający z sylabusów przedmiotów jest wewnętrznie spójny.

Zasady stosowania Europejskiego Systemu Transferu i Akumulacji Punktów Zaliczeniowych (ECTS) w Wyższej Szkole Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach odpowiadają wymogom art. 164 i 165 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U nr 164, poz. 1365 z późn. zm.), §5 i §7 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia oraz §2 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 października 2011 r. w sprawie przenoszenia zajęć zaliczonych przez studenta. Zasady systemu ESTS kompleksowo ujmuje Regulamin Studiów Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach.

System ECTS oparty jest wewnętrznie spójny i zakłada, że ramowe programy nauczania poszczególnych przedmiotów powinny zawierać przypisaną im liczbę punktów ECTS, przy czym łączne obciążenia studenta powinny oscylować wokół 30 punktów zdobywanych w ciągu jednego semestru. Liczba punktów dla poszczególnych przedmiotów odpowiada nakładowi pracy studenta w postaci normatywnego czasu, niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Liczba punktów ECTS przypisanych do poszczególnych przedmiotów jest prawidłowa. Przyjęto zasadę, że 1 punkt ECTS odpowiada 25-30 godzinom pracy studenta.

Studenci ocenianego kierunku nie są zainteresowani wymianą międzynarodową, co znajduje swoje potwierdzenie w tabeli V.2 Raportu Samooceny (str. 64) i wynika z faktu, że w przypadku studiów niestacjonarnych taki wyjazd wiąże się z ich obawami o zachowanie dotychczasowego miejsca pracy. Nie bez znaczenia są także obowiązki rodzinne.

Kolejność wszystkich przedmiotów składających się na program kierunku „*ekonomia*” tworzy wewnętrznie spójną sekwencję. Zdecydowana większość przedmiotów kształcenia ogólnego, podstawowego i kierunkowego realizowana jest w pierwszych trzech semestrach, a przedmioty specjalnościowe realizowane są w ostatnich trzech semestrach.

W przypadku studiów II stopnia moduły przedmiotów specjalnościowych, do wyboru oraz finalnych realizowane są na ostatnim semestrze studiów.

Studenci studiów II stopnia mają do wyboru następujące przedmioty: język obcy, przedmiot z grupy humanistyczno-społecznych, przedmioty z modułów specjalnościowego, do wyboru i z grupy przedmiotów finalnych (seminarium mgr), co daje łącznie 38 punktów ECTS i stanowi 40,9% ich łącznej liczby.

Na studiach niestacjonarnych I stopnia liczba godzin zajęć dydaktycznych z obszaru nauk społecznych przekracza w całym cyklu kształcenia 1090 godzin. W zależności od specjalności wynosi 1090 godzin (lub 1130 godzin razem z praktyką) oraz 1210 godzin zajęć dydaktycznych zorganizowanych w formie wykładów, ćwiczeń, laboratoriów oraz seminariów realizowanych w ciągu 6 semestrów.

Całkowita liczba punktów ECTS wymagana do ukończenia studiów licencjackich pierwszego stopnia na kierunku „*ekonomia*” wynosi 180. Program studiów umożliwia studentom wybór modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% punktów ECTS. Przedmioty do wyboru pogrupowane są w pakiety modułów specjalnościowych, moduł praktyk zawodowych, moduł przedmiotów finalnych oraz moduł kształcenia ogólnego (dotyczy języka obcego).

Szczegółowe zasady organizacji procesu dydaktycznego reguluje Uchwała nr 3/V/2013 Senatu Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach z dnia 8 maja 2013 r. w sprawie wprowadzenia „Procedury Obsługi Toku Studiów, Spraw osobowych i Ewidencjonowania Osiągnięć Studentów Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach. Opisane w niej procedury są zgodne z Regulaminem studiów i dotyczą:

- przynależności studentów do grup dziekańskich,
- harmonogramu i organizacji sesji egzaminacyjnych,
- powtarzania semestru,
- skreślenia z listy studentów,
- ewidencji przebiegu studiów i innej dokumentacji w teczkach osobowych,
- trybu organizacji i zaliczania praktyk studenckich,

Do zarządzenia dołączono 6 wzorów podań i odwołań w przedmiotowych sprawach.

Ocena sekwencji przedmiotów i modułów określonych w planie i programie studiów pierwszego i drugiego stopnia wypada pozytywnie.

Zasady odbywania praktyk zawodowych doprecyzowuje Zarządzenie nr 4/X/2012 Rektora Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach z dnia 30 października 2012 r. w sprawie praktyk zawodowych. Załącznikiem do tego zarządzenia jest Regulamin Praktyk Zawodowych. W świetle przyjętych rozwiązań praktyka odbywa się w okresie wakacyjnym w przedsiębiorstwach, urzędach i instytucjach oraz innych organizacjach o charakterze gospodarczym i administracyjnym. Miejsce praktyki student znajduje we własnym zakresie lub podejmuje propozycję złożoną przez WSH.

W wyniku realizacji praktyk zawodowych student powinien osiągnąć następujące efekty kształcenia:

- znać dokumentację wymaganą na różnych stanowiskach pracy w różnych miejscach,
- znać prawidłową organizację pracy w podmiotach gospodarczych i jednostkach organizacyjnych gospodarki rynkowej,
- potrafić wykonywać poprawnie czynności wymagane na poszczególnych stanowiskach pracy i poprawnie prowadzić dokumentację,
- potrafić współdziałać i pracować w grupie, przyjmując w niej różne role,
- potrafić organizować pracę wykorzystując nowoczesne narzędzia i techniki pracy,
- potrafić odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie zadania,
- potrafić prawidłowo rozwiązywać dylematy związane z wykonywaniem swojego zawodu,
- uzupełniać i doskonalić nabytą wiedzę,

Student jest zobowiązany do przedłożenia z praktyki:

- zaświadczenia stwierdzającego jej odbycie oraz opinii podpisanej przez kierownika (właściciela) firmy lub instytucji,
- wypełnionego dzienniczka praktyk, zawierającego informacje o miejscu praktyki, opis wykonywanych czynności oraz zdobytej wiedzy i umiejętności.

Praktyka zawodowa stanowi integralną część planu studiów i traktowana jest jako oddzielny przedmiot podlegający zaliczeniu. §7 Regulaminu Praktyk Zawodowych stanowi, że Dziekan może zaliczyć studentowi, jako praktykę, wykonywaną przez niego pracę zarobkową, w tym także za granicą, jeżeli jej charakter spełnia wymagania programu.

Zespołowi Oceniającemu PKA udostępniono:

- wykaz firm i instytucji, w których studenci mogą odbywać praktyki w roku akademickim 2012-2013 (obejmujący 18 proponowanych podmiotów gospodarczych i instytucji);
- wykaz firm i instytucji, które studenci wybrali do odbywania praktyk w roku akademickim 2012-2013 (obejmujący 20 przedsiębiorstw i instytucji, takich jak urzędy miast i gmin, urzędy skarbowe, biura rachunkowe, firmy handlowe, zakłady produkcyjne, przedsiębiorstwa transportowe);

- indywidualny wykaz miejsc odbycia praktyk przez 33 studentów specjalności „Finanse i rachunkowość” oraz 17 specjalności „Transport i logistyka”;
- sprawozdanie z realizacji praktyk w roku akademickim 2012-2013 sporządzone przez opiekuna praktyk.

Przyjęte w zakresie organizacji i realizacji praktyk zawodowych rozwiązania można uznać za prawidłowe.

Wspomniane wyżej zarządzenie (nr 4/X/2012 Rektora WSH z dnia 30 października 2012 r.) określa w sposób kompleksowy i precyzyjny zasady odbywania i zaliczania praktyk studenckich. Zostało ono opublikowane przez Uczelnię na stronie internetowej, przez co zapewniono studentom możliwość łatwego zapoznania się z nią, co zasługuje na pozytywną ocenę.

Zgodnie z tym zarządzeniem praktyki zawodowe na kierunku „*ekonomia*” odbywają się w wymiarze 120 godzin (3 tygodnie) na studiach pierwszego stopnia. Za zaliczenie praktyk Uczelnia przyznaje punkty ECTS, co należy ocenić pozytywnie, ponieważ nakład pracy studenta w czasie obowiązkowych praktyk ma odzwierciedlenie w przyznanych punktach. Uczelnia w sposób zorganizowany wspiera studentów podczas poszukiwania miejsc praktyk. Pomoc studentom zapewnia Pełnomocnik Dziekana ds. praktyk zawodowych. Działalność Pełnomocnika w tym zakresie została pozytywnie oceniona przez studentów.

Za kierowanie na praktyki studentów odpowiada Pełnomocnik ds. praktyk studenckich. Formalnego zaliczenia udziela Dziekan. Studenci mają swobodę w wyborze podmiotu, w którym chcą realizować praktykę. Uczelnia świadczy na wniosek studenta pomoc w znalezieniu miejsca odbywania praktyk, w przypadku, gdy student samodzielnie ma z tym trudności. Jak potwierdzili studenci, Uczelnia dba o to, żeby miejsce realizowania praktyk odpowiadało kierunkowi studiów.

Weryfikacji uzyskanych na praktykach efektów kształcenia dokonuje Dziekan, który na podstawie przedstawionego przez studenta dzienniczka praktyk oraz opinii wystawionej przez zakładowego opiekuna praktyk dokonuje zaliczenia praktyki. Dzięki obowiązkowi codziennego wpisywania do dziennika wykonanych czynności, Dziekan może w łatwy sposób zweryfikować czy student w rzeczywistości zrealizował założone efekty kształcenia. Z rozmowy z Pełnomocnikiem Dziekana ds. praktyk wynika, że nie zdarzyła się sytuacja niezaliczenia praktyk z powodu złego doboru instytucji. Najczęstszą przyczyną niezaliczenia są nieobecności na praktykach lub inne przyczyny formalne związane z dokumentacją. W czasie spotkania studenci potwierdzili, że Pełnomocnik dba o to, żeby miejsce realizacji praktyk wpisywało się w studiowany kierunek studiów.

Dla studentów łączących studia z pracą zawodową, których na ocenianym kierunku studiów jest bardzo wielu, Uczelnia przewidziała możliwość zaliczenia praktyk na podstawie zaświadczenia z zakładu pracy lub oświadczenia o prowadzeniu działalności gospodarczej. Zgodnie z zarządzeniem, wykonywana praca zawodowa musi być powiązana ze studiowanym kierunkiem studiów. Studenci, w szczególności studium w trybie niestacjonarnym często korzystają z tej możliwości.

Proces kształcenia jest zorganizowany poprawnie. Plany zajęć na poszczególne zjazdy dla studentów niestacjonarnych ogłaszane są z odpowiednim wyprzedzeniem. Zajęcia realizowane są w wybrane piątki, soboty i niedziele, zazwyczaj w cyklu dwutygodniowym. Co najmniej 3 dni przed rozpoczęciem semestru do wiadomości studentów zostają podane: listy grup studentów, szczegółowy harmonogram zjazdów oraz rozkład zajęć. Nauczyciele nie mogą bez zgody Dziekana zmieniać dni ani godzin zajęć dydaktycznych.

Plan studiów określa przedmioty, egzaminy i zaliczenia obowiązujące w trakcie studiów oraz zawiera ustalenia dotyczące: czasu trwania studiów, kolejności realizacji

przedmiotów i liczby godzin przypadających na poszczególne przedmioty oraz sposobu realizacji i form zaliczania przedmiotów.

Plany zajęć sporządzone są prawidłowo, dzięki czemu studenci nie mają nadmiernej liczby okienek. Należy przy tym pamiętać, aby w przyszłości unikać sytuacji, gdy dana grupa studencka ma danego dnia więcej aniżeli 4 godziny zajęć z tym samym nauczycielem akademickim, co znacznie obniża percepcję słuchaczy i jest niezgodne z zasadami organizacji zajęć stosowanymi w większości szkół wyższych.

Plan zajęć na ocenianym kierunku ustalany jest przez władze Uczelni bez konsultacji z samorządem studenckim, co należy ocenić negatywnie. Pomimo tego, studenci pozytywnie ocenili przygotowany dla nich plan zajęć. W ich opinii zajęcia są racjonalnie ułożone. Nie dochodzi do sytuacji organizacji zajęć z jednego przedmiotu przez cały dzień zjazdowy. Studenci na początku bieżącego roku akademickiego zgłosili, że w planie zajęć brakuje im półgodzinnej przerwy obiadowej. Na wniosek samorządu studenckiego Dziekan wprowadził taką przerwę do planu zajęć.

Reasumując przedsięwzięcia podejmowane przez władze Wydziału Zamiejscowego w Tarnobrzegu w przedmiocie organizacji procesu kształcenia należy ocenić jako elastyczne i przez to ułatwiające studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Aspekty indywidualizacji studiów na wizytowanym Wydziale zostały zawarte w Regulaminie Studiów WSH z 2012 r. Dokument ten w §13 i 14 wyróżnia dwa sposoby indywidualizacji procesu kształcenia. Pierwszym jest Indywidualny Plan Studiów (IPS), który polega na studiowaniu według przygotowanego we współpracy z opiekunem naukowym indywidualnego programu kształcenia i planu studiów, a także na zamianie przedmiotów występujących w planie studiów na inne. IPS przyznawany jest studentom osiągającym wysokie wyniki w nauce lub zaangażowanym w prace naukowe. Drugim sposobem jest natomiast Indywidualna Organizacja Studiów, (IOS), który polega na przyznaniu studentowi możliwości zaliczania zajęć lub przedmiotu w inny sposób lub w innych terminach niż przewidziane w sylabusach oraz w harmonogramie zajęć i sesji egzaminacyjnych. Dziekan przyznaje IOS studentom niepełnosprawnym, przechodzącym długotrwałą chorobę lub rekonwalescencję i w innych, uzasadnionych przypadkach. Uregulowanie indywidualizacji toku studiów należy ocenić jako całościowe i przystępne dla studenta. Przywołane akty wyróżniają przesłanki otrzymania IPS i IOS oraz precyzują skutki ich uzyskania, co należy ocenić pozytywnie.

Reguły podejmowania decyzji w indywidualnych sytuacjach zostały szczegółowo opisane w Uchwale nr 4/V/2013 Senatu Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach z dnia 8 maja 2013 r. w sprawie wprowadzenia „Procedury Rozpatrywania Podań i Odwołań przez Dziekanów Wydziałów Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach”. Procedury te zgodne są z Regulaminem studiów i odnoszą się do takich kwestii, jak:

- powtarzanie semestru lub przedmiotów,
- warunkowy wpis na dany semestr studiów,
- uzyskanie urlopu dziekańskiego,
- uczęszczanie „awanssem” na wybrane zajęcia,
- wznowienie studiów,
- komisyjne zaliczenie/egzamin z przedmiotu,
- zmiana uczelni
- umożliwienie indywidualnego planu studiów,
- zgoda na indywidualną organizację studiów.

W opinii studentów możliwość skorzystania z indywidualizacji procesu kształcenia jest powszechnie znana. Studenci potrafili podać przykłady swoich kolegów korzystających

z regulaminowych możliwości indywidualizacji kształcenia. Studenci obecni na spotkaniu jak również członkowie kół naukowych stwierdzili jednak, że nie spotkali się z przypadkami objęcia indywidualną opieką naukową studentów, którzy osiągają wysokie wyniki w nauce. Natomiast wielu studentów, którym sytuacja życiowa uniemożliwia studiowanie w normalnym trybie otrzymują zgodę na IOS, co należy ocenić pozytywnie. Warto również zauważyć, że studenci niepełnosprawni często wykorzystują IOS w celu dostosowania organizacji procesu dydaktycznego oraz warunków odbywania studiów, do ich indywidualnych potrzeb. Studenci obecni na spotkaniu potwierdzili, że studenci niepełnosprawni spotykają się z indywidualnym podejściem ze strony władz Wydziału.

Uczelnia zapewnia dobre warunki studiowania studentom niepełnosprawnym (7 osób, w tym jedna na wózku). Obiekt wyposażony jest w windę, podjazdy oraz odpowiednio przystosowane toalety. Ponadto studentom niepełnosprawnym udzielana jest pomoc materialna, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

W wizytowanej Uczelni, ze względu na stosunkowo niedużą liczbę studentów niepełnosprawnych nie funkcjonuje wyspecjalizowana jednostka, mająca na celu pomoc tym studentom. Studentami niepełnosprawnymi na każdym wydziale zajmuje się wyznaczony pracownik dziekanatu. Oferuje on, wsparcie studentom w zakresie dostosowania organizacyjnego i właściwej realizacji procesu dydaktycznego biorąc pod uwagę szczególnie potrzeby osób niepełnosprawnych, co należy ocenić pozytywnie.

2)

Stosowane metody dydaktyczne są dość urozmaicone i tworzą wewnętrznę spójną całość. Większość przedmiotów na ocenianym kierunku „*ekonomia*” prowadzonych jest w formie wykładów (zarówno tradycyjnych, jak i interaktywnych) oraz ćwiczeń. Wykładowcy stosują tzw. podające metody przekazywania wiedzy, wzbogacone multimedialnymi prezentacjami, pokazem slajdów i fotografii, prezentacją na foliach, itp. Prowadzący ćwiczenia najchętniej wykorzystują analizę przypadków i inne metody aktywizujące.

Wśród zauważonych mankamentów należy wymienić:

- potrzebę systematycznego wydawania skryptów akademickich, zawierających pogłębioną wiedzę z zakresu danego przedmiotu, aktualne dane i przepisy prawne;
- konieczność skuteczniejszego aktywizowania studentów do korzystania z zasobów bibliotecznych;
- potrzebę eliminowania nierecenzowanych źródeł internetowych i publicystycznych jako pozycji bibliograficznych wykorzystywanych podczas pisania prac licencjackich i magisterskich.

Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne poszczególnych specjalności tworzą spójną całość. Wymagają jednak zmian, tak by je dostosować do kanonu dyscypliny ekonomia.

3).

W poprzedniej uchwale PKA nie sformułowano zastrzeżeń na temat tego czy realizowany program studiów umożliwi osiągnięcie każdego z określonych celów oraz ogólnych i szczegółowych efektów kształcenia.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego: *znacząco*

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*

1) Nazwy poszczególnych specjalności i realizowane w ich toku przedmioty odbiegają od kanonu ekonomii. Konieczne jest dostosowanie nazw specjalności do nowego skorygowanego zbioru efektów kształcenia dla programu studiów na kierunku „*ekonomia*”, który wpisywałby się w kanon ekonomii jako dyscypliny naukowej.

Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Podstawowe elementy procesu kształcenia ocenianego kierunku studiów spełniają wymagania wynikające z ogólnie obowiązujących przepisów. Czas trwania studiów, sekwencja przedmiotów i możliwości indywidualizacji programu nauczania studentów wybitnie uzdolnionych i niepełnosprawnych są prawidłowe. Nakład pracy studenta wyrażony w punktach ECTS został właściwie oszacowany.

Studenci pozytywnie ocenili organizację zajęć. System praktyk studenckich na ocenianym kierunku jest zorganizowany prawidłowo. Studenci mają możliwość indywidualizacji procesu kształcenia, jednak niewielka grupa z tego korzysta. Na pozytywną ocenę zasługuje system indywidualnej opieki dydaktycznej nad studentami niepełnosprawnymi.

2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne poszczególnych specjalności tworzą spójną całość. Wymagają jednak zmian, tak by je dostosować do kanonu dyscypliny ekonomia.

Treści sylabusów wskazują na ogólnoakademicki charakter kształcenia. Informacje w nich zawarte dają logiczny obraz zakładanych efektów kształcenia i metod ich weryfikacji. Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą wewnątrznie spójną całość.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zrealizowania celów edukacyjnych programu studiów

1).

Według raportu samooceny, oceniany kierunek studiów prowadzony na Wydziale Zamiejscowym w Tarnobrzegu WSH im. B. Markowskiego w Kielcach, przyporządkowano do obszaru kształcenia, jakim jest obszar nauk społecznych, dziedzina - nauki ekonomiczne, dyscyplina naukowa – ekonomia.

W wyniku przeprowadzonej merytorycznej analizy i oceny dorobku naukowego pracowników zgłoszonych do minimum kadrowego stwierdza się, że na studiach pierwszego stopnia ocenianego kierunku „*ekonomia*”, siedmiu nauczycieli naukowo-dydaktycznych, z dziewięciu zgłoszonych przez Uczelnię do minimum kadrowego, posiada kwalifikacje w obszarze nauk społecznych, w dziedzinie nauki ekonomiczne, dyscyplina ekonomia. Jeden nauczyciel z tej grupy posiada kwalifikacje w obszarze nauk społecznych, w dziedzinie nauki ekonomiczne, dyscyplina organizacja i zarządzanie. Jeden - posiada kwalifikacje w obszarze nauk społecznych, w dziedzinie nauki ekonomiczne, dyscyplina nauki o zarządzaniu.

Wśród pozostałych 19 nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na studiach pierwszego stopnia na ocenianym kierunku „*ekonomia*” - tylko dwie osoby posiadają kwalifikacje w obszarze nauk społecznych, w dziedzinie nauki ekonomiczne, dyscyplina ekonomia oraz jedna osoba w dyscyplinie nauki o zarządzaniu. Kwalifikacje w dziedzinie nauk humanistycznych ma cztery osoby, w dziedzinie nauk prawnych - jedna osoba, w dziedzinie nauk technicznych - jedna osoba oraz w dziedzinie nauk rolniczych, w dyscyplinie inżynieria rolnicza – jedna osoba.

Zajęcia prowadzone są także przez: dwóch magistrów ekonomii, jednego magistra administracji, jednego magistra politologii, jednego magistra inżyniera informatyki oraz trzech magistrów filologii angielskiej.

Na studiach drugiego stopnia ocenianego kierunku „*ekonomia*”, ośmiu nauczycieli naukowo-dydaktycznych, z dwunastu podanych przez uczelnię do minimum kadrowego, posiada kwalifikacje w obszarze nauk społecznych, w dziedzinie nauki ekonomiczne, dyscyplina ekonomia. Jeden nauczyciel z tej grupy posiada kwalifikacje w obszarze nauk społecznych, w dziedzinie nauki ekonomiczne, dyscyplina organizacja i zarządzanie. Jeden nauczyciel posiada kwalifikacje w dziedzinie nauk rolniczych, jeden – w dziedzinie nauk technicznych oraz jeden w dziedzinie nauk matematycznych.

Wśród pozostałych 17 nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na studiach drugiego stopnia na ocenianym kierunku - 5 osób posiada kwalifikacje w obszarze nauk społecznych, w dziedzinie nauki ekonomiczne, dyscyplina ekonomia, 3 osoby posiadają kwalifikacje w obszarze nauk społecznych, w dziedzinie nauki ekonomiczne, dyscyplina nauki o zarządzaniu. Pozostałe osoby mają kwalifikacje: w obszarze nauk społecznych, w dziedzinie nauki społeczne, w dyscyplinie socjologia (1); w obszarze nauk społecznych, w dziedzinie nauki społeczne, w dyscyplinie nauki o polityce (1); w obszarze nauk humanistycznych, w dziedzinie nauk humanistycznych dyscyplina historia (1), w obszarze nauk społecznych, w dziedzinie nauki prawne, dyscyplina prawo (1), w obszarze nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, w dziedzinie nauk rolniczych w dyscyplinie inżynieria rolnicza (1).

Zajęcia prowadzone są także przez: jednego magistra ekonomii oraz trzech magistrów filologii angielskiej.

Na tej podstawie można stwierdzić, że struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów „*ekonomia*” oraz ich liczba uniemożliwia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia w obszarze nauk społecznych, w dziedzinie nauk ekonomicznych, w dyscyplinie ekonomia.

Załącznik nr 5 Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe.

Cz. I. minimum kadrowe. Cz. II. pozostali nauczyciele akademicy.

2).

Po dokonaniu formalnej analizy i oceny dokumentacji osobowej pracowników zgłoszonych do minimum kadrowego, tj. akt osobowych osób, które wchodziły w skład minimum kadrowego na kierunku „*ekonomia*”, należy uznać, iż **nie zostały spełnione warunki** określone w § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.).

Według przywołanego powyżej § 14 ust. 1 rozporządzenia *minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi, co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora. § 15 ust. 1 określa, że – minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora. § 13 ust. 3 stanowi, że (nauczyciel akademicki może*

być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra.

Szczegółowe informacje o ocenie pracowników zgłoszonych do minimum kadrowego z punktu widzenia wskazanych powyżej artykułów rozporządzenia MNiSW **zawiera załącznik nr 5 do raportu z wizytacji.**

Podczas weryfikacji teczek osobowych, a w szczególności oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, stwierdzono, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w **art. 112a ust. 1 i 2** ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.). Kwalifikacje naukowe nauczycieli akademickich potwierdzają odpowiednie dokumenty zawarte w ich teczkach osobowych. Deklarowane doświadczenie zawodowe nauczycieli akademickich znajduje odzwierciedlenie w dokumentacji – świadectwach pracy.

Jednak należy zauważyć, że w przypadku aż dwunastu nauczycieli akademickich z minimum kadrowego nie zostały spełnione wymagania określone w art. 112a ust. 3 powyższej ustawy.

Do minimum kadrowego na studiach pierwszego stopnia dla kierunku „*ekonomia*” podano 9 osób, w tym: 1 profesora, 2 doktorów habilitowanych oraz 6 doktorów. Do minimum kadrowego na studiach drugiego stopnia podano 12 osób, w tym: 3 profesorów, 3 doktorów habilitowanych oraz 6 doktorów. **Cztery osoby tworzące minimum kadrowe na studiach pierwszego stopnia oraz ani jedna na studiach drugiego stopnia.** Wszystkie te osoby reprezentują obszary wiedzy odpowiadające obszarowi kształcenia. Wszystkie te osoby posiadają dorobek naukowy, dotyczący dyscypliny ekonomia, do której odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku studiów, wszystkie te osoby spełniają wymagania formalne określone w § 13 ust. 3 cytowanego wyżej Rozporządzenia oraz art. 112a ust. 3 przywołanej wyżej Ustawy.

Minimum kadrowe zarówno na studiach pierwszego jak i drugiego stopnia nie jest spełnione.

W raporcie samooceny, jak również podczas wizytacji **nie przedstawiono dokumentów** pozwalających na ocenę stabilności minimum kadrowego na ocenianym kierunku studiów.

Wymagania dotyczące stosunku liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla kierunku „*ekonomia*”, do liczby studentów studiów pierwszego stopnia na kierunku „*ekonomia*” są spełnione (§ 17 ust.3, Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 ze zm.). I tak:

Liczba nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe na ocenianym kierunku studiów „ <i>ekonomia</i> ”	4
Liczba studentów ocenianego kierunku studiów	121
Relacje wymagane przepisami prawa dla ocenianego kierunku studiów	1:160

Na tej podstawie można stwierdzić, że na Wydziale Zamiejscowym w Tarnobrzegu Wyższej Szkoły Handlowej im. B. Markowskiego w Kielcach na poziomie studiów pierwszego stopnia dla kierunku „*ekonomia*”, relacje między nauczycielami z minimum kadrowego a liczbą studentów są prawidłowe. Na 1 nauczyciela (z minimum kadrowego) przypada 30,24 studenta. Zatem warunek dotyczący stosunku liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla kierunku „*ekonomia*”, do liczby studentów na tym kierunku jest wypełniony, co spełnia wymagania określone w § 17 ust. 3 cytowanego wyżej rozporządzenia.

Na drugim stopniu relacja ta nie jest spełniona, bowiem do minimum kadrowego nie zaliczono ani jednej osoby.

Na podstawie dokumentów przedłożonych przez władze Wydziału Zamiejscowego w Tarnobrzegu Wyższej Szkoły Handlowej im. B. Markowskiego w Kielcach, dotyczących obsady zajęć dydaktycznych na studiach pierwszego stopnia w semestrze zimowym i letnim roku kad. 2013/2014 na kierunku „*ekonomia*” można sformułować następujące spostrzeżenia:

W procesie dydaktycznym na kierunku „*ekonomia*” na studiach niestacjonarnych pierwszego stopnia wszystkie wykłady prowadzone są przez samodzielnych pracowników naukowych lub nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora.

Zestawienie obsady zajęć dydaktycznych oraz specjalizacji i dorobku naukowego nauczycieli akademickich pozwala na stwierdzenie, że występują istotne rozbieżności w tym zakresie, które dotyczą zarówno nauczycieli zgłoszonych do minimum kadrowego jak i pozostałych nauczycieli prowadzących zajęcia dydaktyczne na poziomie studiów pierwszego stopnia na ocenianym kierunku. Przykładowo w grupie pracowników zgłoszonych do minimum kadrowego:

- wykłady z *Podstaw ekonomii* prowadzi osoba, która nie posiada dorobku naukowego z zakresu dyscyplin naukowych, z którym ten przedmiot jest związany;
- wykłady i ćwiczenia z *ekonometrii* prowadzi osoba, która nie posiada dorobku naukowego z zakresu dyscyplin naukowych, z którym ten przedmiot jest związany;
- przedmioty takie jak: *Rachunkowość zarządcza*, *Rachunkowość*, *Rachunek kosztów*, prowadzi osoba, która nie posiada dorobku naukowego z zakresu dyscyplin naukowych, z którym ten przedmiot jest związany;
- przedmioty takie jak: *Mikroekonomia*, *Samodzielne prowadzenie działalności gospodarczej* prowadzi osoba, która nie posiada dorobku naukowego z zakresu dyscyplin naukowych, z którym ten przedmiot jest związany;
- przedmioty takie jak: *Planowanie strategiczne i biznes plan*, *Prognozowanie wyniku finansowego*, *Polityka kredytowa*, prowadzi osoba, która nie posiada dorobku naukowego z zakresu dyscyplin naukowych, z którym ten przedmiot jest związany;

W obsadzie zajęć dydaktycznych realizowanych przez pozostałych nauczycieli akademickich na ocenianym kierunku studiów, można zidentyfikować następujące nieprawidłowości. Przykładowo:

- wykłady i ćwiczenia z przedmiotu *Polityka społeczna*, prowadzi osoba, która nie posiada dorobku naukowego z zakresu dyscyplin naukowych, z którym ten przedmiot jest związany;
- wykłady i ćwiczenia z przedmiotu *Międzynarodowe stosunki gospodarcze*, prowadzi osoba, która nie posiada dorobku naukowego z zakresu dyscyplin naukowych, z którym ten przedmiot jest związany;

Na podstawie dokumentów przedłożonych przez władze Wydziału Zamiejscowego w Tarnobrzegu Wyższej Szkoły Handlowej im. B. Markowskiego w Kielcach, dotyczących obsady zajęć dydaktycznych na studiach drugiego stopnia w semestrze zimowym i letnim roku kad. 2013/2014 na kierunku „*ekonomia*” sformułowano następujące spostrzeżenia:

W procesie dydaktycznym na kierunku „*ekonomia*” na studiach niestacjonarnych drugiego stopnia wszystkie wykłady prowadzone są przez samodzielnych pracowników naukowych lub nauczycieli akademickich ze stopniem doktora, co należy ocenić pozytywnie.

Zestawienie obsady zajęć dydaktycznych i dorobku naukowego nauczycieli akademickich pozwala na stwierdzenie, że występują istotne rozbieżności w tym zakresie, które dotyczą zarówno nauczycieli, których uczelnia proponowała do minimum kadrowego jak i pozostałych nauczycieli prowadzących zajęcia dydaktyczne na poziomie studiów drugiego stopnia na ocenianym kierunku „*ekonomia*”. Przykładowo w grupie pracowników proponowanych do minimum kadrowego:

- wykłady z *Ekonomii menedżerskiej*, prowadzi osoba, która nie posiada dorobku naukowego z zakresu dyscyplin naukowych, z którym ten przedmiot jest związany;
- przedmiot *Kształtowanie wizerunku przedsiębiorstwa* prowadzi osoba, która nie posiada dorobku naukowego z zakresu dyscyplin naukowych, z którym ten przedmiot jest związany;
- przedmioty jak: *Rachunkowość międzynarodowa*, *Wycena wartości przedsiębiorstwa*, prowadzi osoba, która nie posiada dorobku naukowego z zakresu dyscyplin naukowych, z którym ten przedmiot jest związany;
- przedmioty takie jak: *Small business w gospodarce rynkowej*, *Rynek kapitałowy i finansowy*, *Planowanie strategiczne i biznes plan*, prowadzi osoba, która nie posiada dorobku naukowego z zakresu dyscyplin naukowych, z którym ten przedmiot jest związany;

W obsadzie zajęć dydaktycznych przez pozostałych nauczycieli akademickich na ocenianym kierunku dopatrzyć się można również pewnych nieprawidłowości. Przykładowo:

- przedmiot *ekonometria* prowadzi osoba, która nie posiada dorobku naukowego z zakresu dyscyplin naukowych, z którym ten przedmiot jest związany;
- przedmiot: *Międzynarodowe rozliczenia finansowe* prowadzi osoba, która nie posiada dorobku naukowego z zakresu dyscyplin naukowych, z którym ten przedmiot jest związany;

W trakcie hospitacji zajęć nie zauważono żadnych nieprawidłowości. Zajęcia przebiegały zgodnie z planem i zgodnie z harmonogramem wynikającym z sylabusów. Poziom i jakość prowadzonych zajęć dydaktycznych nie budził zastrzeżeń. Wykłady prowadzone były w sposób fachowy, poprawnie merytorycznie metodycznie. Sale wykładowe wyposażone były w odpowiednie urządzenia multimedialne i nagłaśniające.

Załącznik nr 6 Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena.

3).

W raporcie samooceny jak również w trakcie wizytacji nie przedstawiono wewnętrznych regulacji prawnych, w oparciu, o które prowadzona jest polityka kadrowa na ocenianym kierunku w Wydziale Zamiejscowym w Tarnobrzegu. Nie przedstawiono też innych dokumentów, które by pozwoliły na ocenę polityki kadrowej Wydziału. W raporcie zaprezentowano jedynie zasady okresowej oceny pracowników oraz podejmowane na ich podstawie decyzje także wytyczne dotyczące formułowanych wniosków, co do dalszego zatrudnienia.

Ocena okresowa prowadzona jest zgodnie z przepisami Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i Statutu WSH. Nadzór nad działalnością dydaktyczną i naukową pracowników Wydziału sprawuje Dziekan. Do jego obowiązków należy ocena nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na Wydziale (zgodnie z tokiem postępowania Dziekana Wydziału stanowiącym załącznik nr 2 do Zarządzenia Rektora Wyższej Szkoły Handlowej im. B. Markowskiego w Kielcach z dnia 30.10.2012 roku). W tym celu Uchwałą nr 1/V/2013 Senatu Wyższej Szkoły Handlowej im. B. Markowskiego w Kielcach z dnia 8 maja 2013 roku wprowadzony został Regulamin Okresowej Oceny Nauczycieli Akademickich.

Podstawę merytoryczną oceny stanowi: (1) informacja o całokształcie osiągnięć naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych przedłożona przez nauczyciela akademickiego, (2) opinia kierownika jednostki organizacyjnej i Dziekana o poszczególnych rodzajach działalności, (3) wyniki ankiet zawierających opinie studentów uczestniczących w ocenianym czasie w zajęciach prowadzonych przez danego nauczyciela. Oceny nauczycieli dokonuje Wydziałowa Komisja ds. Oceny Nauczycieli Akademickich powołana przez Dziekana. Ocenę przeprowadzana jest nie rzadziej niż raz na dwa lata, zaś profesorów tytularnych – nie rzadziej niż raz na cztery lata. Ocena może być także przeprowadzana na wniosek kierownika jednostki organizacyjnej, w której nauczyciel jest zatrudniony. Ocena nauczyciela obejmuje takie rodzaje aktywności, jak: (1) kształcenie studentów (w szczególności poziom zajęć dydaktycznych i prac dyplomowych, wyniki hospitacji, publikacje dydaktyczne, opinie studentów wyrażoną w ankiecie ewaluacyjnej), (2) udział w pracach organizacyjnych na rzecz Uczelni, (3) podnoszenie kwalifikacji zawodowych, (4) wychowanie studentów (m.in. prowadzenie kół naukowych, grup zainteresowań studentów oraz współudział w organizowaniu imprez i spotkań aktywizujących środowisko studenckie). Nauczyciel akademicki ma prawo do odwołania się od oceny dokonanej przez Wydziałową Komisję ds. Oceny Nauczycieli Akademickich do Rektora. Decyzja Rektora w tej kwestii jest ostateczna. Procedurę tę należy uznać za prawidłową.

W raporcie samooceny Wydziału Zamiejscowego w Tarnobrzegu Wyższej Szkoły Handlowej im. B. Markowskiego w Kielcach stwierdzono, że jednym z priorytetów jest zatrudnianie kadry o wysokich kwalifikacjach oraz stwarzanie warunków rozwoju naukowo-dydaktycznego. W celu podwyższania jakości i kompetencji kadry akademickiej w okresie od 1 maja 2009 do 31 grudnia 2013 WSH realizuje projekt „Kompleksowe wsparcie rozwoju WSH im B. Markowskiego w Kielcach” współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Jednym z głównych celów projektu jest podwyższenie jakości kształcenia na poziomie wyższym poprzez podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry akademickiej. W ramach niniejszego projektu podjęto następujące działania: (1) organizowanie cyklicznie, co dwa lata na WSH warsztatów naukowych dla młodej kadry dydaktycznej. Dotychczasowe warsztaty poświęcone były wymogom formalnym i merytorycznym niezbędnym do uzyskania stopnia naukowego doktora, metodologii badań naukowych, przygotowania wyników badań do publikacji, udziału w projektach badawczych i innych opracowaniach; (2) wspieranie rozwoju naukowego osób ze stopniem doktora, co sprowadzało się m.in. do możliwości współfinansowania badań, publikacji, rozpraw habilitacyjnych oraz przyznawania stypendiów naukowych młodym doktorom zatrudnionym w WSH na etacie naukowo-dydaktycznym (warunkiem był wiek do 35 roku życia przed zakończeniem okresu stypendialnego oraz posiadanie stopnia naukowego doktora nie dłużej niż 5 lat).

Warto zwrócić uwagę na projekt PITWIN - Portal Innowacyjnego Transferu Wiedzy w Nauce, który jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. WSH w Kielcach w ramach tego projektu corocznie organizuje ogólnopolskie konferencje naukowe z cyklu: „Rola informatyki w naukach

ekonomicznych i społecznych. Innowacje i implikacje interdyscyplinarne” (dotychczas zorganizowanych zostało pięć konferencji). Konferencje te miały na celu zintegrować środowiska naukowe, biznesowe i samorządowe, poprzez stworzenie platformy do wymiany poglądów, myśli oraz wyników analiz w zakresie zastosowań technologii informacyjnych w obszarze nauk ekonomicznych i społecznych.

Jak podano w materiałach uzupełniających, w ramach projektu zorganizowano także 15 edycji interaktywnych kursów dotyczących transferu wiedzy i wyników prac badawczych w formie e-learningu dla młodych naukowców, 5 edycji warsztatów e-learningowych dla uczestników konferencji, a także wydano 2 publikacje poświęcone najlepszym projektom badawczym realizowanym przez młodych naukowców. Laureatami byli m.in. nauczyciele prowadzący zajęcia na kierunku „*ekonomia*”. W ramach projektu wydawane jest – zarówno w formie tradycyjnej, jak i elektronicznej – recenzowane czasopismo naukowe „Rola informatyki w naukach ekonomicznych i społecznych. Innowacje i implikacje interdyscyplinarne” (w sumie opublikowanych zostało 19 tomów ww. periodyku). Członkami komitetu naukowego wydawanego w ramach projektu czasopisma już od 2009 roku byli profesorowie prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku, zaś jednym z recenzentów naukowych był inny profesor prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku studiów. Zaznaczyć należy, że wydawane w ramach projektu czasopismo zostało pozytywnie ocenione przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego i znalazło się na liście czasopism punktowanych (część B wykazu czasopism naukowych, lp. 1302) otrzymując w rezultacie 2 punkty.

Reasumując należy zauważyć, że systemu wspierania rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej jest zadawalający. Kadra generalnie posiada warunki do rozwoju naukowego, podnoszenia kwalifikacji i umiejętności dydaktycznych, głównie poprzez dostęp do środków unijnych oraz stypendia naukowe, które okazały się najbardziej aktywną formą wspierania rozwoju młodych kadr. W roku akademickim 2009/2010 stypendium naukowe finansowane ze środków unijnych otrzymywała jedna osoba prowadząca zajęcia na ocenianym kierunku, w roku 2010/2011 – stypendium pobierało już cztery osoby, w roku 2011/2012 - pięć osób. W ostatnim roku realizacji projektu (2012/2013) stypendium pobierają trzy osoby prowadzące zajęcia na ocenianym kierunku. Efektywność systemu wspierania rozwoju kadr jest jednak dość umiarkowana. W raporcie samooceny podano, że w roku 2011/2012 jeden pracownik uzyskał stopień naukowy doktora, w roku 2012/2013 jeden pracownik uzyskał tytuł profesora. Nie wykazano natomiast żadnego pracownika, który w ostatnich pięciu latach uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego.

Podczas spotkania z kadrą naukowo-dydaktyczną Wydziału Zamiejscowego W Tarnobrzegu obecnych było 8 wykładowców. Poniżej zaprezentowano opinie zgłoszone na tym spotkaniu:

1. Konieczne jest uatrakcyjnienie oferty kształcenia poprzez wprowadzenie nowych treści kształcenia w ramach już istniejących specjalności czy poszerzenie katalogu przedmiotów, które odzwierciedlać powinny nową wiedzę,
2. Należy w sposób bardziej skuteczny wykorzystywać interesariuszy zewnętrznych zarówno do pozyskiwania opinii o kwalifikacjach absolwentów szkoły jak i informacji mogących służyć do doskonalenia oferty kształcenia,
3. Nieodzowne jest podjęcie działań mających na celu poprawę konkurencyjności Wydziału Zamiejscowego na rynku edukacyjnym, na którym funkcjonuje,
4. Niezbędne wydaje się podniesienie aplikacyjności kształcenia np. poprzez praktyki studenckie czy prace dyplomowe,

5. Trzeba podejmować działania zmierzające do lepszego przygotowania studentów z przedmiotów ścisłych, zwłaszcza z matematyki. Adresatem tego wniosku są szkoły średnie. Wydział powinien w obecnej sytuacji organizować takie formy dokształcania studentów, by bariera znajomości matematyki nie stawała się przyczyną rezygnacji ze studiów,

6. Celowe jest rozważenie przygotowania się do podjęcia kształcenia na profilu praktycznym czy uruchomienia na kierunku „ekonomia” studiów inżynierskich.

4).

W poprzedniej uchwale PKA nie sformułowano uwag dotyczących zmian w minimum kadrowym i ich wpływu na osiągnięte efekty i jakość kształcenia.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego: niedostatecznie

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów „ekonomia” oraz ich liczba, zarówno na studiach pierwszego jak i drugiego stopnia, uniemożliwia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia w obszarze nauk społecznych, w dziedzinie nauk ekonomicznych, w dyscyplinie ekonomia. Minimum kadrowe na studiach pierwszego stopnia nie jest spełnione. Na poziomie studiów drugiego stopnia minimum kadrowe również nie jest spełnione. Relacje między nauczycielami z minimum kadrowego a liczbą studentów są prawidłowe tylko na studiach pierwszego stopnia. Na studiach drugiego stopnia relacja ta nie jest spełniona.

2) W procesie dydaktycznym na kierunku „ekonomia” na studiach niestacjonarnych zarówno pierwszego jak i drugiego stopnia wszystkie wykłady prowadzone są przez samodzielnych pracowników naukowych lub nauczycieli akademickich ze stopniem doktora, co jest zjawiskiem pozytywnym.

Analiza obsady zajęć dydaktycznych oraz dorobku naukowego nauczycieli akademickich pozwala na stwierdzenie, że występuje szereg rozbieżności między dorobkiem naukowym i kwalifikacjami dydaktycznymi wielu nauczycieli akademickich, a realizowanym programem i efektami kształcenia. Rozbieżności te dotyczą zarówno nauczycieli proponowanych do minimum kadrowego jak i pozostałych nauczycieli prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku, zarówno na poziomie studiów pierwszego jak i drugiego stopnia.

3) Rozwój kadry naukowej zatrudnionej lub prowadzącej zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku „ekonomia” można uznać jako zadawalający. Generalnie kadra posiada warunki do rozwoju naukowego, podnoszenia kwalifikacji i umiejętności dydaktycznych, głównie poprzez dość dobry dostęp do środków unijnych oraz stypendia naukowe, które okazały się najbardziej aktywną formą wspierania rozwoju młodych kadr. Efektywność systemu wspierania rozwoju kadry jest jednak umiarkowana. W ostatnich pięciu latach tylko jeden pracownik Wydziału Zamiejscowego uzyskał stopień naukowy doktora, oraz jeden pracownik uzyskał tytuł naukowy profesora. Trudno natomiast ocenić politykę kadrową, gdyż nie przedstawiono odpowiednich dokumentów na ten temat.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Siedziba Wydziału Zamiejscowego mieści się w budynku przy ul. Moniuszki 6 w Tarnobrzegu, zakupionego od firmy Tarbud S.A.

Baza dydaktyczna w Wydziale Zamiejscowym w Tarnobrzegu WSH im. B. Markowskiego w Kielcach jest dobra. Wydział ma do dyspozycji 1 810 m² powierzchni użytkowej. Budynek jest po remoncie, ma dobry stan techniczny. Dużą zaletą studiowania na Wydziale Zamiejscowym w Tarnobrzegu jest fakt, że wszystkie zajęcia odbywają się w jednym budynku. Budynek położony jest w ścisłym centrum miasta Tarnobrzeg (w bliskiej odległości od dworca autobusowego), co również stwarza studentom dogodne warunki do studiowania. Studenci mają do dyspozycji dwie aule (na 80 i 110 miejsc), dwie sale wykładowe (na 45 i 60 miejsc), jednaście sal ćwiczeniowych (na 20 – 35 miejsc), pracownię informatyczną (na 30 miejsc), pomieszczenie dla organizacji studenckich, klub studencki „Pod sową” zlokalizowany w piwnicy budynku. Ponadto Wydział dysponuje salą konferencyjną, dwoma pokojami egzaminacyjno-konsultacyjnymi, dwoma pokojami gościnnymi dla wykładowców. Dziekanat zajmuje dwa pomieszczenia, jeden samodzielny gabinet zajmuje Dziekana. Wydział posiada ponadto pomieszczenie biblioteczne z czytelnią, archiwum, serwerownię, pomieszczenie magazynowe oraz szatnię.

Prawidłowy przebiegu procesu kształcenia wynika również z dobrego wyposażenie sal w urządzenia niezbędne do pracy dydaktycznej, takie jak: tablice, ekrany, rzutniki, projektory i komputery do prezentacji multimedialnych. Dobrze wyposażona jest pracownia komputerowa, która mieści 30 stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu.

Reasumując można stwierdzić, że Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniająca potrzeby osób niepełnosprawnych.

Biblioteka Wydziału Zamiejscowego stosunkowo dobrze wspomaga proces kształcenia (w tym także prowadzenie badań przez kadrę naukową). Biblioteka Wydziału (wraz z czytelnią wyposażoną w stanowisko komputerowe z dostępem do Internetu) znajduje się na pierwszym piętrze budynku. Stanowi ona podstawę systemu biblioteczno-informacyjnego Wydziału. Biblioteka gromadzi, opracowuje i udostępnia książki, czasopisma specjalistyczne i naukowe oraz inne nośniki informacji niezbędnych w procesie naukowo-dydaktycznym i naukowo-badawczym. Profil gromadzenia zbiorów przez Bibliotekę jest generalnie zgodny z kierunkiem „*ekonomia*” i specjalnościami studiów realizowanymi przez Uczelnię. Księgozbiór Wydziału Zamiejscowego w Tarnobrzegu, według stanu na 30 września 2013 roku, zawiera 2455 egzemplarzy. Biblioteka gromadzi wydawnictwa z zakresu ekonomii, organizacji i zarządzania, problematyki Unii Europejskiej, polityki i gospodarki regionalnej, samorządu terytorialnego, finansów i bankowości, stosunków międzynarodowych, marketingu, turystyki, a także statystyki, prawa i ubezpieczeń. Prowadzona jest również wymiana wydawnictw. Zasoby biblioteczne są w miarę możliwości uzupełniane o nowości wydawnicze. Biblioteka pozyskuje bezpłatne publikacje przekazywane przez czytelników, instytucje centralne i wojewódzkie, co w znaczącym zakresie wzbogaca księgozbiór i ułatwia studentom zdobycie niezbędnych informacji oraz danych do zajęć - wykładów, ćwiczeń, seminariów oraz do prac dyplomowych. Pozyskano wiele pozycji książkowych m.in. od Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Narodowego Banku Polskiego, Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, Instytutu Badań Strukturalnych, Wojewódzkiego Urzędu Pracy oraz Państwowej Inspekcji Pracy. Pomimo, że księgozbiór nie jest liczny, to studenci mają możliwość korzystania z zasobów następujących bibliotek: Biblioteki Pedagogicznej w Tarnobrzegu wraz z jej filiami w Stalowej Woli i Nisku (łącznie 177.295 wol.).

W przypadku, gdy poszukiwane przez studentów książki i czasopisma znajdują się wyłącznie w Bibliotece Głównej Uczelni, studenci Wydziału mają możliwość składania zamówień na ww. egzemplarze – są one wówczas zbiorczo przewożone do Biblioteki Wydziału. W czytelni studenci mają możliwość korzystania z księgozbioru podręcznego, który zawiera tytuły publikacji, jakimi dysponuje Biblioteka, leksykony ekonomiczne, słowniki językowe, ekonomiczne oraz prasę specjalistyczną zamawianą w prenumeracie (m.in. Dziennik Gazeta Prawna, Przegląd Komunikacyjny). Dostęp do informacji umożliwia również Internet, z którego można korzystać w czytelni Biblioteki i sali komputerowej Wydziału.

W trakcie wizytacji zauważono, że studenci mają dostęp do większości pozycji literaturowych występujących w sylabusach, jednak w wielu przypadkach były to stare wydania. Należałoby je uaktualnić i uzupełnić.

W opinii studentów infrastruktura dydaktyczna Wydziału Zamiejscowego w Tarnobrzegu prezentuje bardzo dobry poziom. Studenci potwierdzili, że nie zdarzyła się sytuacja, w której w sali wykładowej byłaby zbyt mała liczba miejsc w stosunku do liczby zapisanych na zajęcia studentów. Sale wykładowe są dobrze wyposażone, w większości znajduje się sprzęt audiowizualny, który wykorzystywany jest do wyświetlania prezentacji oraz dodatkowo, w większych salach wykładowych znajduje się nagłośnienie. Studenci ocenili stan techniczny większości budynków jako dobry i pozwalający w pełni na realizację procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Studenci podkreślili, że dużą zaletą studiowania na Wydziale Zamiejscowym w Tarnobrzegu jest fakt, że wszystkie zajęcia odbywają się w jednym budynku.

Uczelnia zadbała również o dostęp dla studentów do Internetu bezprzewodowego w budynkach Uczelni. Studenci pozytywnie ocenili działanie sieci bezprzewodowej w budynkach Wydziału Zamiejscowego. Wydział ponadto udostępnił studentom w czytelni kilka stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu, z których mogą korzystać w czasie obecności na terenie Wydziału.

W opinii studentów biblioteka jest dobrze zaopatrzona w wymaganą literaturę przedmiotu, co należy ocenić pozytywnie. Pomimo tego, że księgozbiór biblioteki nie jest liczny, to studenci mogą zamawiać niezbędne im publikacje z głównej biblioteki WSH, znajdującej się w Kielcach lub korzystać z biblioteki miejskiej w Tarnobrzegu, z którą Uczelnia ma zawarte porozumienie. W Uczelni działa nieskomplikowany system informatyczno-biblioteczny umożliwiający łatwe wyszukiwanie niezbędnych pozycji. Studenci zostali przeszkoleni z jego korzystania, dlatego bardzo dobrze radzą sobie z jego obsługą. Godziny otwarcia biblioteki są dostosowane do potrzeb studentów, korzystających z niej w czasie zjazdów.

Wydział zadbał o udostępnienie studentom czytelni, która znajduje się przy bibliotece. Studenci ocenili, że liczba miejsc, chociaż nie duża, jest dla nich odpowiednia i nigdy nie mieli problemu ze znalezieniem miejsca siedzącego. Miejsce przeznaczone na czytelnię w ocenie studentów dostosowane jest do pracy wymagającej skupienia, jednak pomimo tego rzadko z niego korzystają.

Uczelnia dba o poprawność doboru instytucji, w których prowadzone są zajęcia praktyczne, co zasługuje na pozytywną ocenę. Uczelnia każdorazowo zawiera porozumienie z instytucją przyjmującą studentów na praktyki. Są to głównie urzędy organów administracji rządowej i samorządowej, banki, zakłady ubezpieczeń oraz inne jednostki sektora finansowego. Studenci obecni na spotkaniu potwierdzili, że Pełnomocnik Dziekana ds. praktyk analizuje prawidłowość doboru miejsc odbywania praktyki przez studenta, jednak wykazuje w tym aspekcie podejście liberalne, co ze względu na brak nastawienia studiów na

kształcenie wąskich umiejętności zawodowych ma swoje uzasadnienie i zasługuje na ocenę pozytywną.

W Raporcie Samooceny, jak również podczas wizytacji **nie przedstawiono dokumentów** pozwalających na poprawności polityki finansowej uczelni w zakresie utrzymania i doskonalenia infrastruktury na ocenianym kierunku.

W budynku Wydziału znajduje się winda umożliwiająca studentom niepełnosprawnym dotarcie na każdy poziom budynku Uczelni. Studenci niepełnosprawni mają możliwość dostępu do gabinetu Dziekana jak również do dziekanatu. W budynku Wydziału znajduje się toaleta dostosowana do potrzeb studentów niepełnosprawnych. Biblioteka i czytelnia nie są dostosowane do potrzeb studentów słabo widzących lub niewidomych, jednak pracownicy biblioteki starają się im świadczyć niezbędną pomoc w razie potrzeby. Przystosowanie bazy dydaktycznej do potrzeb studentów niepełnosprawnych należy ocenić jako zadowalające na poziomie dostatecznym.

W poprzedniej ocenie jakości kształcenia nie sformułowano uwag dotyczących zmian infrastruktury i jej wpływu na możliwość realizacji efektów kształcenia.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*

Baza dydaktyczna służąca realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, jest dobrze dostosowana do możliwości osiągnięcia deklarowanych efektów kształcenia na kierunku „ekonomia”, w szczególności zapewnia dostęp do infrastruktury niezbędnej z uwagi na specyfikę kierunku studiów.

Nieco słabszym punktem tej bazy jest relatywnie słabe wyposażenie biblioteki, która wymaga zwiększenia zbioru pozycji literaturowych polecanych studentów w sylabusach. Obecnie niektórych polecanych książek brakuje, wiele dostępnych wydań jest przestarzałych.

Wydział został przystosowany do potrzeb studentów niepełnosprawnych ruchowo w sposób podstawowy.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Jak podano w materiałach uzupełniających Raport Samooceny, Wyższa Szkoła Handlowa im. B. Markowskiego w Kielcach od kilku lat stara się prowadzić działalność naukowo-badawczą tak, aby proces dydaktyczny realizowany był na wysokim poziomie. Efektem tych badań są publikacje oraz organizowane cykliczne konferencje naukowe. W latach 2009-2013 w WSH w Kielcach zorganizowano pięć konferencji naukowych (cztery z nich miały charakter międzynarodowy). W czterech z nich zagadnienia ekonomiczne były poruszone, obok innych zagadnień, np. polityki społecznej, stosunków międzynarodowych, zagadnień historycznych czy problemów kulturowych. Konferencje są organizowane we współpracy z innymi uczelniami lub innymi organizacjami. Jednym z wymiernych efektów konferencji jest wydawanie publikacji, najczęściej w formie recenzowanych monografii, których redaktorami i autorami wybranych rozdziałów są pracownicy uczelni, nie zawsze

jednak prowadzący zajęcia na kierunku „*ekonomia*” (przykładowo M. Miłek, R. Brzoza, M. Drabchuk).

Z punktu widzenia ocenianego kierunku i Wydziału zamiejscowego, na którym jest prowadzony, należy zwrócić uwagę na konferencję z cyklu rozwoju regionalnego. Pierwsza konferencja odbyła się w dniu 19 maja 2011 roku w Siedzibie Wydziału Zamiejscowego. Nosila ona tytuł „Tarnobrzeskie Forum Rozwoju Regionalnego”. Jej efektem była recenzowana monografia pt. *Makroekonomiczne zróżnicowanie rozwoju województwa podkarpackiego*, w której podjęto próbę analizy stanu przestrzennego zróżnicowania województwa podkarpackiego na poziomie powiatów ze szczególnym uwzględnieniem roli regionalnych oraz lokalnych ośrodków. Zarówno konferencja naukowa, jak i wydana publikacja są efektem projektu badawczego: *Przestrzenne zróżnicowanie rozwoju społeczno-ekonomicznego powiatów województwa podkarpackiego* zorganizowanego przez Wydział Zamiejscowy w Tarnobrzegu. Pod koniec 2013 roku zaplanowane zostało II Forum Rozwoju Regionalnego, jako kontynuacja badań prowadzonych wcześniej przez pracowników Wydziału.

Reasumując, należy odnotować pewną aktywność WSH w Kielcach, jako jednostki macierzystej, w organizowaniu konferencji naukowych, głównie o charakterze interdyscyplinarnym. Trzeba jednak zauważyć, że te formy aktywności naukowej są podejmowane przede wszystkim przez pracowników zaliczanych do minimum kadrowych na innych kierunkach kształcenia. Taki wniosek potwierdza, przedstawiona wcześniej ocena dorobku naukowego osób zgłoszonych do minimum kadrowego na kierunku „*ekonomia*”. Stąd też relatywnie mała aktywność naukowa pracowników nie przekłada się na innowacyjność realizowanego procesu kształcenia na kierunku „*ekonomia*”, w tym również na elastyczne formy budowania programu kształcenia i indywidualizację nauczania na tym kierunku.

Oceniając wpływ prowadzonych w Wydziale Zamiejscowym w Tarnobrzegu badań naukowych na realizowany proces dydaktyczny, w tym na kształtowanie programu kształcenia na kierunku „*ekonomia*” należy jednoznacznie stwierdzić, że zdecydowana większość przedsięwzięć naukowych i naukowo-badawczych realizowanych na tym kierunku studiów była podejmowana i realizowana przez WSH w Kielcach. Wynikało to z faktu, że Wydział prowadząc studia pierwszego stopnia nie miał obowiązku podejmowania działalności naukowej i naukowo-badawczej.

W momencie przeniesienia studiów drugiego stopnia do Wydziału Zamiejscowego, władze Uczelni poinformowały Zespół Oceniający, że od początku roku akademickiego zainicjowały działalność naukowo – badawczą, która jest niezbędna do przygotowania właściwych warunków kształcenia na studiach drugiego stopnia. Zespół Oceniający PKA oczekuje, zatem nie tylko deklaracji, ale konkretnych ujętych w planie badań naukowych zamierzeń w tym względzie. Na moment wizytacji Zespół Oceniający uważa, że warunki dla podejmowania działalności naukowej i naukowo-badawczej w Wydziale zamiejscowym w Tarnobrzegu nie zostały spełnione w dostatecznym stopniu.

Negatywnie należy ocenić fakt, że studenci nie są zapraszani do udziału w badaniach naukowych i do udziału w konferencjach i publikacjach, będących pokłosiem tych konferencji.

Studenci w czasie spotkania podkreślili, że nigdy nie spotkali się z propozycją wzięcia udziału w badaniach naukowych prowadzonych przez nauczycieli akademickich, co zasługuje na negatywną ocenę. Członkowie koła naukowego również nie są zapraszani do wzięcia udziału w badaniach.

Wydział wydaje własny studencki periodyk naukowy pt. „Myśl Społeczno-ekonomiczna”. Studencki zeszyt naukowy ukazuje się, co roku. Do tej pory ukazały się dwa wydania. Studenci ponadto biorą udział w zbiorowych publikacjach naukowych, w których mają możliwość opublikowania swoich artykułów lub prac dyplomowych, co należy ocenić pozytywnie. Przykładami są publikacja takie jak „Makroekonomiczne zróżnicowanie rozwoju województwa podkarpackiego” (Kielce 2012); „Wschód i Zachód w wymiarze globalnym” (Kielce 2012). Wydział przedstawił w czasie wizytacji zestawienia publikacji naukowych swoich studentów, co zasługuje na ocenę pozytywną. Zainteresowanie studentów własnymi publikacjami naukowymi jest jednak niewielkie. Nie dostrzegają oni, bowiem potrzeby rozwijania swoich zainteresowań, które wymagają wyjścia poza treści określone w programie kształcenia. Uwaga ta w szczególności dotyczy członków kół naukowych.

Zgodnie z informacjami przedstawionymi przez Dziekana Wydziału Zamiejscowego na wizytowanym kierunku działa jedno koło naukowe o nazwie „Security”. Koła naukowe zajmują się na równi działalnością organizatorską jak również ściśle naukową. Członkowie koła biorą aktywnie udział w organizacji konferencji naukowych odbywających się WSH. W ostatnim okresie czasu w Uczelni odbyły się m.in. debata „Czy wydłużenie wieku emerytalnego jest konieczne” oraz międzynarodowa konferencja „Rosyjsko-polski punkt widzenia na wzajemne stosunki gospodarcze”. Studenci niejednokrotnie otrzymali dofinansowanie ze strony Wydziału z przeznaczeniem na wyjazdy na konferencje. Koło naukowe posiada swojego opiekuna, którym obecnie jest Dziekan Wydziału. Członkowie koła bardzo dobrze ocenili współpracę z opiekunem, który w razie potrzeby przychodzi im z pomocą.

Pozytywnie należy ocenić również szczegółową dokumentację prowadzoną przez Wydział dotyczącą działalności koła naukowego, co świadczy o pomocy i zainteresowaniu dla koła ze strony władz Wydziału. Na pozytywną ocenę zasługuje również finansowanie przez Wydział projektów realizowanych przez koło naukowe. Koło naukowe może pozyskać środki na swoją działalność za pośrednictwem samorządu studenckiego. Członkowie koła potwierdzili, że w razie potrzeby, w przypadku wyczerpania przewidzianych środków finansowych mogą wnioskować o dodatkowe środki. Roczna kwota wsparcia została uznana przez członków koła za wystarczającą.

Jak napisano w raporcie samooceny, WSH w Kielcach ma podpisaną umowę o międzynarodowej współpracy naukowo-dydaktycznej z Chmielnickim Instytutem Ekonomiczno-Handlowym. Została ona zawarta w 2013 roku na okres trzech lat. Obszary współpracy obejmują m.in.: świadczenie wszelkiej pomocy w zakresie wymiany doświadczeń dotyczących systemu przygotowania i podnoszenia kwalifikacji kadr dla gospodarki oraz przeprowadzenie wspólnych badań naukowych i projektów badawczych, których wyniki mogą być realizowane w postaci wspólnych publikacji wykładowców i studentów obydwu Stron. Wymiernym efektem współpracy było uczestnictwo dwóch pracowników naukowych WSH na konferencji zorganizowanej przez Chmielnicki Instytut Ekonomiczno-Handlowy. Na uwagę zasługuje fakt, że w wyżej wymienionej konferencji brali udział m.in. studenci ocenianego kierunku studiów.

Dwoje pracowników naukowych prowadzących zajęcia na kierunku „*ekonomia*” przebywało na wyjeździe studyjnym w Uniwersytecie Ekonomicznym w Bratysławie. Intensyfikacji podlega także współpraca zagraniczna z uczelniami partnerskimi w ramach programu Erasmus. Nauczyciele akademicki ocenianego kierunku dość często korzystają z możliwości prowadzenia zajęć w uczelniach partnerskich. O ile w roku akademickim 2011/2012 osiem razy wyjechali w celu prowadzenia zajęć w uczelniach partnerskich (największą popularnością cieszyły się szkoły położone w krajach sąsiadujących z Polską), o

tylko w roku akademickim 2012/2013 w ramach programu zorganizowanych zostało 20 wyjazdów dydaktycznych. Wyjazdy mogą się przyczyniać do doskonalenia umiejętności, poznawania struktur organizacyjnych, procedur, dotyczących doskonalenia jakości kształcenia oraz systemów zarządzania w tamtejszych uczelniach, w tym w szczególności zarządzania jakością kształcenia. W programie Erasmus nie biorą jednak udziału studenci, co należy ocenić raczej negatywnie.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego: częściowo

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

1. W Raporcie Samooceny nie dokonano i nie przedstawiono oceny wpływu prowadzonych w Wydziale badań naukowych na realizowany proces dydaktyczny, w tym na kształtowanie programu kształcenia i indywidualizację nauczania.

Zdecydowana większość przedsięwzięć naukowych i naukowo-badawczych realizowanych na tym kierunku studiów była podejmowana i realizowana przez WSH w Kielcach.

Nieodzwonnie jest podjęcie konkretnych i zaplanowanych przedsięwzięć mających na celu rozwój działalności naukowej i naukowo-badawczej w Wydziale Zamiejskowym. Na moment wizytacji Zespół Oceniający PKA uważa, że warunki dla podejmowania działalności naukowej i naukowo-badawczej w Wydziale Zamiejskowym nie zostały spełnione w dostatecznym stopniu.

2. Studenci mogą prowadzić badania naukowe jedynie w ramach koła naukowego. W programie Erasmus jak dotychczas studenci nie brali udziału, a jedynie nauczyciele akademicki, co należy ocenić negatywnie.

W Raporcie Samooceny nie omówiono wpływu współpracy naukowej i badawczej z innymi uczelniami lub instytucjami z otoczenia gospodarczego i społecznego na proces dydaktyczny, stąd trudno jest ocenić relacje pomiędzy tymi zjawiskami.

Studenci nie spotkali się z możliwością uczestnictwa w badaniach naukowych kadry.

7. System wsparcia studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

1).

Informacje o zasadach rekrutacji i trybie przyjmowania kandydatów na I rok studiów są zatwierdzane przez Senat Uczelni i dostępne na jej stronie internetowej. W uchwale nr 6/V/2013 Senatu Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach z dnia 8 maja 2013 r. w sprawie zasad rekrutacji na studia stacjonarne i niestacjonarne o profilu ogólnoakademickim zamieszczono informacje na temat procedur rekrutacji studentów w roku akademickim 2014/2015. Stwierdzono w nich, że kandydaci ubiegający się o przyjęcie na pierwszy rok studiów trzyletnich niestacjonarnych drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim na kierunek „*ekonomia*” będą przyjmowani na podstawie poświadczonych przez Uczelnię kopii świadectwa dojrzałości „nowej matury” lub „starej matury” bądź poświadczonych przez Uczelnię kopii dyplomu IB (Internacional Baccalaureat) matury międzynarodowej oraz poświadczonych przez Uczelnię kopii dyplomu studiów pierwszego stopnia kierunków ekonomicznych.

Z kolei zasady rekrutacji na czteroletnie niestacjonarne studia drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim na kierunek „*ekonomia*” są analogiczne, z tą jednakże różnicą,

że warunkiem aplikowania na nie, oprócz świadectwa maturalnego, jest przedłożenie poświadczonej przez Uczelnię kopii dyplomu potwierdzającego ukończenie studiów pierwszego stopnia z zakresu kierunków nieekonomicznych. Powyższa zasada budzi istotne zastrzeżenia, ponieważ nie określono w niej, w jaki sposób ustalane będą różnice programowe oraz na jakich zasadach i w jakich terminach studenci kierunku „*ekonomia*” zobowiązani będą do zaliczenia ustalonych przedmiotów. Brak jest, więc informacji o trybie uzupełniania efektów kształcenia koniecznych do podjęcia kształcenia na drugim stopniu.

Procedury rekrutacji studentów nie dyskryminują żadnej z grup potencjalnych kandydatów na studia. Liczba rekrutowanych studentów na studiach I stopnia systematycznie spada i jest obecnie bardzo mała (32 osoby), natomiast na studiach II stopnia jest znacznie większa (147 osób). Trudno jednakże mówić o działaniach pro jakościowych, gdy rekrutuje się wszystkich kandydatów.

2).

System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, a zarazem jest przejrzysty. Pracownicy prowadzący wykłady i ćwiczenia stawiają konkretne wymagania i obiektywnie oceniają wkład studenta w osiąganie zakładanych do realizacji dla danego przedmiotu efektów kształcenia. Studenci są poinformowani o możliwości skorzystania z egzaminu poprawkowego i komisyjnego. Znają także obowiązujące w tym względzie procedury, zawarte w Regulaminie Studiów.

Na wizytowanym Wydziale obowiązuje jednolity, jak w całej Uczelni, system oceniania studentów, zawierający standardowe wymagania zapewniające obiektywizm formułowania ocen. Należy to ocenić pozytywnie. Jest on określony przez zarządzenie Rektora WSH w sprawie systemu weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia (nr 3/X/2012 z dnia 30/10/2012). Ponadto studenci są informowani na pierwszych zajęciach o zakresie obowiązującego materiału oraz o formie i zasadach zaliczenia kursu. W opinii studentów prowadzący zajęcia przestrzegają przyjętych przez siebie kryteriów zaliczeń, które odnoszą się do przedstawionego na zajęciach materiału. Studenci potwierdzili także, że egzaminy przeprowadzane na wizytowanej Uczelni pozwalają na weryfikację nie tylko zdobytej wiedzy, ale również umiejętności. Zdaniem studentów zawsze są oni oceniani obiektywnie, co zasługuje na ocenę pozytywną.

Po każdym egzaminie studenci mają możliwość wglądu do swojej pracy egzaminacyjnej, a prowadzący na ich prośbę tłumaczą szczegółowo, jakie błędy popełnili i co muszą zmienić w sposobie uczenia się, żeby zaliczyć egzamin w terminie poprawkowym. Studenci są informowani o możliwości skorzystania z egzaminu poprawkowego, jednak jak sami podkreślili raczej zdają wszystkie egzaminy w pierwszych terminach.

Podsumowując, można stwierdzić, że system oceny osiągnięć studentów w Wydziale Zamiejscowym w Tarnobrzegu jest zorientowany na proces uczenia się oraz zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen.

3).

Wizytowana Uczelnia, a tym samym także Wydział Zamiejscowy, od wielu lat bierze udział w programie wymiany Erasmus. Brak jest natomiast zaangażowania w programy wymian na podstawie umów bilateralnych między Uczelniami. W kwestii wymian w ramach programu Erasmus, wizytowana Uczelnia ma podpisane porozumienia z europejskimi uczelniami o profilu ekonomicznym, na które studenci wizytowanego kierunku mogliby wyjechać.

Wydział Zamiejscowy zapewnia studentom możliwość wyboru języka, jakiego chcą uczyć się w trakcie lektoratów, co zasługuje na ocenę pozytywną. Wszyscy studenci wybrali jednak język angielski. Ponadto studenci mogą wybierać również poziomy jego zaawansowania.

Uczelnia wdrożyła skutecznie system przyznawania punktów ECTS. Studenci są świadomi roli punktów ECTS jako miernika nakładu pracy studenta. Wynika to z kampanii informacyjnej kierowanej przez Wydział do studentów, co należy ocenić pozytywnie. Studenci pozytywnie ocenili sposób przyporządkowanie punktów ECTS do poszczególnych przedmiotów.

Uczelnia nie przedstawiła jednak żadnych dokumentów potwierdzających modyfikację sposobu przypisania punktów ECTS, co należy ocenić negatywnie. Negatywnie należy odnieść się do faktu, że wizytowany Wydział nie prowadzi wśród studentów badań dotyczących ich opinii na temat prawidłowości przypisania punktów ECTS. W ankiecie oceny zajęć dydaktycznych brak jest pytania w przedmiocie ilości czasu pracy, jaki student poświęca na zaliczenie konkretnego kursu.

Studenci na ocenianym kierunku studiów nie są zainteresowani studenckimi wymianami międzynarodowymi. Przyczyną tego jest fakt, że większość z nich to osoby, których głównym celem studiowania jest poprawa kwalifikacji zawodowych. Ze względu na zobowiązania pracownicze jak i rodzinne, studenci nie są w stanie wyjechać ani na wymianę międzynarodową ani na wymianę krajową. Trzeba jednak podkreślić, że władze Wydziału aktywnie działają na polu popularyzowania programu wymian. Pozytywną rolę w tym procesie odgrywa koordynator ds. wymian międzynarodowych. Na początku każdego roku wszystkie grupy dziekańskie odbywają spotkanie informacyjne z koordynatorem, na które zapraszani są też studenci, którzy wrócili już z wymiany międzynarodowej, co należy ocenić pozytywnie.

4).

Z opinii studentów wynika, że prowadzący zajęcia są dla nich dostępni w czasie odbywania zajęć jak również odpowiadają na wiadomości e-mail. Wszyscy prowadzący mają ustalone godziny swoich konsultacji. Studenci podkreślili, że prowadzący zawsze są obecni na wyznaczonym dyżurze. Opisaną praktykę należy ocenić pozytywnie.

Studenci w odpowiedzi na pytanie potwierdzili, że nie spotkali się z koniecznością zdawania więcej niż jednego egzaminu w jednym dniu. Całość organizacji sesji egzaminacyjnej została przez studentów oceniona pozytywnie. Studenci również pozytywnie ocenili organizację dla nich tzw. zerowych terminów egzaminów, przeprowadzanych przed właściwą sesją egzaminacyjną, które to egzaminy umożliwiają im racjonalne rozplanowanie sesji. Ze względu na niedużą liczbę grup zajęciowych, studenci ustalają wspólnie z prowadzącym zajęcia, odpowiadający im termin egzaminu.

Studenci na ocenianym kierunku studiów mają swobodną możliwość wyboru promotora pracy dyplomowej. Studenci określają samodzielnie temat swojej pracy. Grupy seminaryjne na wizytowanym kierunku nie są liczne, nie przekraczają średnio 15 osób, co należy ocenić pozytywnie.

Uczelnia na ocenianym kierunku studiów, poza kursem BHP, nie wykorzystuje metod zdalnego nauczania.

Studenci zapewnili, że mają swobodny dostęp do sekretariatu ds. studenckich. Jest on otwarty w czasie zjazdów, również w godzinach popołudniowych. Studenci potwierdzili, że są obsługiwani na bieżąco bez kolejek. Część spraw studenci mogą załatwić za pośrednictwem systemu E-dziekanat. Na Wydziale zostali powołani opiekunowie

poszczególnych lat studiów. Działalność opiekunów została oceniona przez studentów pozytywnie. Studenci mają z nim bardzo dobry kontakt. Studenci potwierdzili, że mają dostęp do Dziekana Wydziału również poza wyznaczonymi godzinami przyjęć, co należy ocenić pozytywnie. Studenci wyrazili swoją pozytywną ocenę dla pracy Dziekana, który pomimo licznych obowiązków zawsze znajduje czas na pomoc w indywidualnych problemach studentów.

Wydział na ocenianym kierunku studiów przewidział możliwość wyboru kilku specjalności. Jak wynika z relacji studentów, specjalności otwierane są nawet w przypadku, gdy wybierze je bardzo mała liczba studentów.

Treści sylabusów odzwierciedlają ogólnoakademicki charakter kształcenia. Informacje w nich zawarte w konsekwentny sposób pokazują zakładane efekty kształcenia i metody ich weryfikacji. Studenci pozytywnie wypowiadali się na temat informacji zawartych w sylabusach poszczególnych przedmiotów. Nie zgłaszali również uwag, co do zalecanych do studiowania materiałów dydaktycznych.

Wydział na ocenianym kierunku studiów nie wprowadził dodatkowych, poza stypendium Rektora dla najlepszych studentów, mechanizmów motywujących studentów do osiągania lepszych efektów kształcenia, co należy ocenić negatywnie. Nie został utworzony fundusz stypendialny dla studentów osiągających wysokie wyniki w nauce lub w sporcie. Wydział jedynie przyznaje studentom wyróżnienia w czasie inauguracji roku akademickiego. Ograniczone działania Wydziału mające motywować uzdolnionych studentów do dalszego rozwoju należy ocenić negatywnie.

System pomocy materialnej dla studentów reguluje na ocenianym kierunku zarządzenie nr 1/VIII/2011 Rektora WSH w Kielcach z dnia 9 sierpnia 2011 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Wyższej Szkoły Handlowej w Kielcach. Akt ten kompleksowo określa system przyznawania każdego rodzaju pomocy materialnej zagwarantowanej studentom przez ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym. Studenci podkreślili, że świadczenia pomocy materialnej wypłacane są terminowo do końca listopada, co należy ocenić pozytywnie. Informacje na temat pomocy materialnej są publikowane na stronie internetowej zarówno Wydziału jak i Uczelni. Podobnie pozytywnie pod względem organizacyjnym oceniona została praca pracownika dziekanatu zajmującego się przyznawaniem i wypłatą świadczeń pomocy materialnej studentom. W czasie spotkania studenci ocenili kwoty wsparcia jako wystarczające, co należy ocenić pozytywnie.

Kryteria przyznawania stypendiów: socjalnych, specjalnych dla osób niepełnosprawnych oraz zapomóg są sprecyzowane w Regulaminie i nie stwarzają problemów interpretacyjnych. Regulamin w przypadku stypendium motywacyjnego wyodrębnia aż cztery oddzielne stypendia. Pierwszym jest stypendium Rektora dla najlepszych studentów za wyniki w nauce, które przyznawane jest wyłącznie na podstawie kryterium średniej ocen. Drugim jest stypendium Rektora dla najlepszych studentów za osiągnięcia naukowe, trzecim za osiągnięcia sportowe i czwartym za osiągnięcia artystyczne. Zgodnie z §11 Regulaminu, student może jednocześnie otrzymywać wszystkie cztery stypendia, co stoi w sprzeczności z postanowieniami ustawy prawo o szkolnictwie wyższym, która przewiduje jedynie świadczenie w postaci stypendium Rektora dla najlepszych studentów za uzyskanie za rok studiów wysokiej średniej ocen lub posiadanie osiągnięć naukowych, artystycznych lub wysokich wyników sportowych we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym. Regulamin nie określa wystarczająco precyzyjnie, co należy zaliczyć do osiągnięć studenta oraz brak jest zróżnicowania wagi poszczególnych

osiągnięć. Decyzja o uznaniu danego osiągnięcia pozostawiona została do dyskrecyjnej decyzji komisji stypendialnej wydającej decyzje stypendialne, co zasługuje na ocenę negatywną. Trzeba ponadto zauważyć, że Regulamin nie określa ponadto, w jaki sposób tworzy się listę rankingową. Brak tych uregulowań należy ocenić negatywnie.

Kompetencje do przydzielania stypendiów socjalnego, stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych oraz zapomogi przekazane zostały Uczelnianej Komisji Stypendialnej. Natomiast stypendium Rektora przyznaje Odwoławcza Uczelniana Komisja Stypendialna. Jak wynika z przedstawionej dokumentacji, jak również z relacji przedstawicieli samorządu studenckiego, skład każdej z komisji w większości stanowią studenci. Decyzje w ramach Komisji podejmowane są z poszanowaniem demokratycznych standardów, co należy ocenić pozytywnie. Z analizy przykładowych decyzji stypendialnych wynika, że nie spełniają one wszystkich wymagań formalnych stawianych przez art. 107 Kodeksu postępowania administracyjnego. W przypadku wydania decyzji negatywnej brak jest wystarczającego uzasadnienia zarówno prawnego jak i faktycznego. W decyzji nie podaje się również podstawy prawnej. Ponadto pouczenie nie zawiera informacji o tym, że odwołanie należy wnieść za pośrednictwem organu wydającego decyzję w pierwszej instancji. Negatywnie należy również ocenić praktykę wydawania studentom jednej decyzji określającej każdy rodzaj przyznanego świadczenia. Przyznanie każdego rodzaju stypendium, w tym również zapomogi, wymaga oddzielnej pisemnej decyzji właściwego organu.

Samorząd studencki WSH wyraził w formie podpisu Przewodniczącego samorządu studenckiego pod zarządzeniem, swoją pozytywną opinię w przedmiocie wprowadzenia Regulaminu, co należy ocenić pozytywnie. Dokumentacja przedstawiona przez Uczelnię jak również relacja przedstawicieli samorządu studenckiego potwierdza, że podział dotacji na fundusz pomocy materialnej, ustalenie wysokości stawek stypendiów, następuje w porozumieniu z właściwym organem samorządu studenckiego, co zasługuje na pozytywną ocenę. Porozumienia poświadczone są zawsze podpisem przewodniczącego samorządu studenckiego, co również ocenia się pozytywnie. Należy jednak zwrócić uwagę, że również ustalenie wysokości miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka rodziny studenta uprawniającego do otrzymania stypendium socjalnego powinno nastąpić corocznie w porozumieniu z samorządem studenckim. Tymczasem wysokość miesięcznego dochodu została sztywno określona w §5 ust. 3 Regulaminu, co należy ocenić negatywnie.

System pobierania opłat od studentów na wizytowanej Uczelni określają zarządzenia Kanclerza WSH w Kielcach nr 5/2010, 6/2010 oraz 7/2010. Pobieranie opłat za wydawanie dokumentów związanych z przebiegiem studiów reguluje zarządzenie Kanclerza WSH w Kielcach nr 4/2005. Uczelnia nie pobiera od studentów dodatkowych opłat zabronionych wyraźnie przez ustawę, co należy ocenić pozytywnie.

Warunki studiowania na WSH określa każdorazowo umowa o świadczenie usług edukacyjnych zawierana ze studentem. Umowa określa prawa i obowiązki studenta. Wzorzec umowy nie zawiera klauzul analogicznych do uznanych przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone, co należy ocenić pozytywnie.

W Uczelni działa samorząd studencki, którego struktury i zasady działania określa wewnętrzny Regulamin. Na poziomie każdego Wydziału działa ponadto oddzielny samorząd reprezentujący interesy studentów Wydziału. Ocenie Zespołu Oceniającego PKA podlegać może, więc tylko działalność samorządu na ocenianym kierunku studiów. Pozytywnie należy ocenić fakt, że Samorząd Studentów posiada własny budżet corocznie przyznawany przez władze Uczelni, który zdaniem przedstawicieli Samorządu jest odpowiedni względem potrzeb i skali prowadzonej działalności. Co roku przedstawiciele samorządu ustalają wspólnie z Dziekanem wysokość rocznego dofinansowania, co należy ocenić pozytywnie. Pozytywnie należy również ocenić zapewnienia odpowiedniej i dostosowanej do potrzeb samorządu siedziby, umożliwiającej mu bieżące funkcjonowanie.

Na pytanie o ocenę własnej aktywności wśród studentów przedstawiciele samorządu stwierdzili, że jest ona bardzo duża, co potwierdza znaczna ilość zrealizowanych projektów. W dalszej kolejności ocenili oni współpracę z Dziekanem Wydziału jako bardzo dobrą i prowadzącą w większości przypadków do zawierania kompromisu, co również należy ocenić pozytywnie.

Z relacji studentów w czasie spotkania z zespołem wizytującym PKA wynika, że są oni zadowoleni z systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej. Jako mocne strony systemu wskazywali przede wszystkim obiektywne kryteria oceniania oraz dostępność prowadzących zajęcia. Zarówno studenci jak i przedstawiciele Samorządu Studentów potwierdzili, że mają możliwość przedstawiania władzom Uczelni swojego stanowiska w sprawach studenckich. Każdy student może zwrócić się ze swoją indywidualną sprawą do Dziekana. Wnioski, jeśli są racjonalnie uargumentowane, spotykają się z pozytywną reakcją władz, co zasługuje na pozytywną ocenę.

System opieki naukowej i dydaktycznej nad studentami ocenianego kierunku spełnia w należytym stopniu kryteria oceny programowej stawiane uczelniom kształcącym na poziomie studiów I i II stopnia. Studenci obecni na spotkaniu, nie mieli krytycznych uwag do procesu dyplomowania i oceniali go pozytywnie.

5).

W poprzedniej ocenie jakości kształcenia nie sformułowano uwag dotyczących wsparcia studentów w procesie uczenia się, które powinna zapewnić Uczelnia.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Zasady rekrutacji na czterosemestralne niestacjonarne studia drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim na kierunek „ekonomia”, na które przyjmuje się absolwentów studiów pierwszego stopnia z kierunków nieekonomicznych wymagają zmiany. Uczelnia nie określiła, w jaki sposób ustalane będą różnice programowe oraz na jakich zasadach i w jakich terminach studenci kierunku „ekonomia” zobowiązani będą do ich zaliczenia. Brak jest, więc informacji o trybie uzupełniania efektów kształcenia koniecznych do podjęcia kształcenia na drugim stopniu.

Pozostałe zasady rekrutacji mieszczą się w powszechnie aprobowanych standardach i nie zawierają przepisów dyskryminujących określoną grupę kandydatów.

2) Uczelnia dąży do standaryzowania systemu osiągnięć studentów poprzez wprowadzanie jasnych procedur obowiązujących wszystkich pracowników dydaktycznych. Ponadto prowadzący zajęcia w sposób przejrzysty określają kryteria zaliczenia. W opinii studentów są oni oceniani zawsze w sposób obiektywny.

System oceny osiągnięć studentów WSH jest zorientowany na proces kształcenia, zawiera standardowe wymagania oraz zapewnia przejrzystość formułowania ocen.

3) Uczelnia formalnie jest zaangażowana w programy wymian międzynarodowych. W ostatnich latach jednak żaden student nie wyjechał na wymianę zagraniczną, ze względu na pracę zawodową oraz zobowiązania rodzinne.

4) System pomocy materialnej funkcjonuje na ocenianej Uczelni w sposób sprawny. Na negatywną ocenę zasługują braki formalne regulaminu oraz wydawanych decyzji. Uczelnia przekazuje swoje uprawnienia do komisji stypendialnych, w których skład w większości wchodzi studenci. Kryteria przyznawania świadczeń pomocy materialnej są sformułowane w sposób zrozumiały. Brak natomiast jasnego określenia kryteriów przyznawania stypendium Rektora. Uczelnia nie pobiera opłat z naruszeniem znowelizowanych przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. System opieki dydaktycznej nad studentami należy ocenić pozytywnie, szczególnie ze względu na dostępność prowadzących zajęcia. Pozytywnie należy odnieść się do swobodnego dostępu do jednostek administracyjnych. System administrowania Uczelnią jest nastawiony na pomoc studentowi. Uczelnia wspiera samorząd studencki i koło naukowe w swojej działalności poprzez dofinansowanie projektów oraz udostępnianie im infrastruktury.

8. Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia

1).

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia (WSZJK) Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach został wdrożony na mocy Uchwały nr 4/II/2012 Senatu z dnia 15 lutego 2012 r. Opiera się na Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego oraz założeniu budowy programu kształcenia w oparciu o efekty kształcenia. Celem Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia jest:

- podnoszenie poziomu jakości kształcenia studentów wszystkich kierunków studiów,
- stałe unowocześnianie programów nauczania i dostosowanie ich do aktualnych potrzeb panujących na rynku pracy,
- badanie karier zawodowych absolwentów uczelni, badanie opinii na temat kompetencji absolwentów oraz oczekiwań pracodawców co do ich kwalifikacji,
- powiązanie obszaru kształcenia z potrzebami panującymi na rynku krajowym oraz regionalnym, informowanie o realizacji kształcenia na stronie Uczelni, Wydziału oraz w informatorze dla kandydatów na studia;
- prowadzenie kształcenia ustawicznego (w myśl idei uczenia się przez całe życie), w celu zdobycia odpowiednich kompetencji do wykonywania zadań, które wynikają z podjęcia pracy w nowym zawodzie.

Wskazane powyżej cele WSZJK uznać należy za zasadne. Brak tu jednak odniesienia działań projakościowych do wszystkich form kształcenia czy odwołania się do opinii interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych dla analizy, oceny i doskonalenia jakości kształcenia.

Przywołana wyżej Uchwała Senatu określa również sposoby, poprzez które Uczelnia zamierza wprowadzić WSZJK realizować przyjęte cele. Wymienia 15 takich metod, między innymi: okresowe przeglądy i analizę programową kształcenia na prowadzonych kierunkach studiów, monitorowanie i doskonalenie kompetencji nauczycieli akademickich, hospitację zajęć dydaktycznych, ankietowe badanie jakości kształcenia, opinie absolwentów o programach nauczania, ocenę jakości prowadzonych zajęć dydaktycznych, dobór i jakość kadry dydaktycznej, konstruowanie planów i programów kształcenia z zachowaniem wymogów Krajowych Ram Kwalifikacji, ocenę dostępu studentów do biblioteki i czytelní, ocenę infrastruktury dydaktycznej, ocenę wyboru i uzgadniania tematów prac dyplomowych,

ocenę obsługi administracyjnej, ocenę praktyk studenckich, ocenę zaliczania przedmiotów, ocenę zasad przechowywania informacji pozyskanych od studentów.

Oceniając powyższy zbiór należy stwierdzić, że obejmuje on nie tylko metody zapewniające wdrożenie Systemu, ale także pewne cele częściowe. Czyni to powyższe zestawienie niespójnym wewnątrznie.

Analizowana tu Uchwała tworzy jednostki organizacyjne dla wprowadzenia Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. W skład systemu wchodzi następujące organy: Uczelniana Komisja ds. Dydaktyki i Oceny Jakości Kształcenia oraz na poziomie Wydziału odpowiednio Komisja Wydziałowa.

Omówiony powyżej WSZJK w WSH w Kielcach od momentu jego powołania rozwija się. Potwierdzają to cytowane w poprzednich częściach raportu z wizytacji Uchwały Senatu Uczelni czy Zarządzenia Rektora, które wprowadzają poszczególne procedury zapewniające realizację przyjętych przez System celów.

Obecnie funkcjonują następujące procedury dotyczące budowy kultury jakości kształcenia:

- monitorowania karier zawodowych absolwentów,
- system oceny prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych,
- system zapobiegania zjawiskom patologicznym związanym z procesem kształcenia,
- zapewnienia publicznej dostępności do opisu efektów kształcenia, systemu ich oceny oraz weryfikacji,
- udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie określania i weryfikacji zakładanych efektów kształcenia,
- regulamin Okresowej Oceny Nauczycieli Akademickich.

Wszystkie wskazane powyżej procedury realizacji celów WSZJK dobrze wpisują się w działania zmierzające do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Tworzą przejrzystą strukturę umożliwiającą sprawne zarządzanie procesem kształcenia. Stanowią jednocześnie właściwą podstawę dla doskonalenia efektów kształcenia i programu studiów.

Reasumując można stwierdzić, że Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia jest sformalizowany. Posiada jednoznacznie określony aspekt funkcjonalny (zadania), czynnościowy (procedury), strukturalny (jednostki organizacyjne) oraz instrumentalny (metody realizacji zadań). Konieczne jest jednak zaktualizowanie systemu poprzez uzupełnienie jego składników i ich uspořádanie.

Analizując działania zmierzających do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na kierunku „*ekonomia*” w Wydziale Zamiejscowym w Tarnobrzegu należy przywołać Zarządzenie nr 1/2012 Dziekana Wydziału Zamiejscowego w Tarnobrzegu Wyższej Szkoły Handlowej im. B. Markowskiego w Kielcach z dnia 28 stycznia 2012 roku powołującą Wydziałową Komisję ds. Dydaktyki i Oceny Jakości Kształcenia.

Komisja ta powstała w wyniku upoważnienia, jakie Dziekan Wydziału, odpowiedzialny za sprawne funkcjonowanie i modyfikację systemu zapewnienia jakości kształcenia, otrzymał w cytowanej wyżej Uchwale nr 4/II/2012 Senatu z dnia 15 lutego 2012 r.. Uchwała ta określiła również zadania tej Komisji.

Postępując zgodnie z zadaniami ustalonymi w Uchwale Senatu nr 4/II/2012, Komisja od momentu powołania odbywała regularne posiedzenia. Z materiałów przedłożonych Zespołowi Oceniającemu wynika, że w tym okresie Komisja odbyła 7 spotkań,

dokumentowanych sprawozdaniach. Ich przedmiotem była analiza i dyskusja nad kluczowymi problemami wdrażania i rozwoju WSZJK w Wydziale Zamiejscowym. Za okres swego funkcjonowania Komisja ta sporządziła sprawozdanie z wykonanych prac w roku akademickim 2012/2013. Na tej podstawie Dziekan Wydziału przygotował sprawozdanie dotyczące oceny jakości kształcenia na kierunku „*ekonomia*”.

Niezależnie od działań podejmowanych przez Wydziałową Komisję ds. Dydaktyki i Oceny Jakości Kształcenia takie przedsięwzięcia projakościowe były realizowane w toku bieżącej działalności Wydziału. Potwierdzili to studenci w toku spotkania z Zespołem Oceniającym PKA.

W ramach systemu zapewniania jakości kształcenia prowadzona jest systematycznie raz do roku ocena zajęć dydaktycznych przez studentów. Ocena odbywa się dla wszystkich przedmiotów w następnym roku akademickim na przełomie października i listopada. Studenci mają możliwość oceny wszystkich zajęć, w których brali udział. Zaleca się Uczelni przeprowadzanie oceny zajęć dwa razy do roku, po zakończeniu prowadzenia kursu. Pozwoli to studentom na prawidłową ocenę zajęć, na podstawie bieżących doświadczeń. Odsuwanie oceny w czasie może spowodować nieprawidłowości w wynikach badania. Ankieta oceny zajęć dydaktycznych przeprowadzana jest w formie papierowej. Studenci zaznaczają swoje odpowiedzi na specjalnie w tym celu przygotowanych kartach. Ankiety rozdaje i zbiera wyznaczony w tym celu pracownik Uczelni. Wykładowca nie może być obecny na sali w czasie wypełniania ankiety przez studentów. Dzięki przeprowadzaniu ankiet w formie papierowej średni odsetek zwrotu jest bardzo duży (około 70%), przez co badanie jest bardziej wiarygodne. Ocenie podlegają wszyscy prowadzący zajęcia. Wyniki oceny przekazywane są do analizy Dziekanowi Wydziału. Następnie wyniki analizowane są przez Wydziałową Komisję ds. Dydaktyki i Oceny Jakości Kształcenia. Z pracownikiem, który uzyskał niezadowolające oceny, Dziekan odbywa rozmowę, co należy ocenić pozytywnie. Studenci wskazali, że pomimo tego, że wyniki oceny nie są publikowane i przez to nie otrzymują oni informacji zwrotnej z badania, co należy ocenić jednoznacznie negatywnie. Wyniki ankietyzacji w postaci zbiorczych wyników nie są udostępniane do wiadomości studentów. Studenci wyrazili opinię, że chętnie zapoznaliby się z nimi.

Na pozytywną ocenę zasługują sformalizowany system hospitacji zajęć przez Dziekana Wydziału. Na początku roku akademickiego ustalany jest szczegółowy harmonogram wizytacji. Z każdej hospitacji spisywana jest notatka. Każdy wykładowca po zakończeniu wizytacji dostaje informacje zwrotną zawierającą ocenę prowadzonych przez niego zajęć.

Oceniając podjęte przez Wydział Zamiejscowy w Tarnobrzegu działania mające na celu budowanie wysokiej jakości kształcenia na kierunku „*ekonomia*” należy stwierdzić, że podejmowane są one systematycznie, cechuje je kompleksowość, dotyczą, bowiem większości zadań przypisanych tej jednostce w cytowanej wcześniej Uchwale Senatu. Ich rezultatem są analizy i oceny efektów kształcenia zmierzające do doskonalenia programu kształcenia na tym kierunku studiów.

Do zadań, które powinny w najbliższym czasie stanowić przedmiot szczególnego zainteresowania Komisji, należą:

- przeciwdziałanie zjawisku relatywnie niskiego poziomu prac dyplomowych, wpisywaniu się ich tematyki do kanonu kierunku ekonomia i uczynienie z recenzji w pełni wszechstronnego instrumentu oceny strony merytorycznej, metodologicznej, formalnej i empirycznej pracy dyplomowej,
- dalsze, bardziej skuteczne doskonalenie metod i form kształcenia oraz sposobów weryfikacji efektów kształcenia,

- uzyskiwanie opinii interesariuszy zewnętrznych o zatrudnianych absolwentach,
- podjęciu badaniami ankietowymi pracowników administracji,

Należy również dodać, że wszystkie stwierdzone i opisane w tym raporcie z wizytacji niesprawności wynikają z nieskutecznie funkcjonującego WSZJK. Wszystkie zawarte w końcowej części raportu zalecenia powinny stać się przedmiotem wnikliwej analizy i oceny Wydziałowa Komisję ds. Dydaktyki i Oceny Jakości Kształcenia. Ich eliminacja potwierdzi dopiero pełne wdrożenie WSZJK w Wydziale Zamiejscowym.

Oceniając skuteczność systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie analizy efektów kształcenia i mechanizmów służących monitorowaniu i doskonaleniu programu kształcenia, należy zauważyć, że krótki okres od wdrożenia Uchwały Senatu nr 4/II/2012 nie daje podstaw do jednoznacznych ocen. Trzeba zauważyć i podkreślić systematyczność i kompleksowość działań o sformalizowanym charakterze dotyczących budowania kultury jakości kształcenia w Wydziale Zamiejscowym. Istotnym mankamentem jest brak pełnego wdrożenia procedury *udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie określania i weryfikacji zakładanych efektów kształcenia* (została przyjęta Uchwałą Senatu w dniu 8 maja 2013r.) O niskiej skuteczności tego systemu świadczy także skala i zakres niesprawności zidentyfikowanych i opisanych w tym raporcie. Część z nich nie jest wynikiem zaniechania działań projakościowych przez Wydział (dotyczy to niesprawności opisanych przy ocenie kryterium 4 i 6). Ale szereg niesprawności zidentyfikowane w toku oceny kryteriów 2,3 i częściowo 1 można przypisać władzom tej podstawowej jednostki organizacyjnej.

Przedstawiony powyżej aspekt czynnościowy WSZJK, a w nim przyjęta Uchwałą Senatu Uczelni z dnia 8 maja 2013 r. procedura *zapewnienia publicznej dostępności do opisu efektów kształcenia, systemu ich oceny oraz weryfikacji*, jest odpowiednią podstawą dla procesu upowszechniania informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia oraz uzyskiwanych przez studentów efektów kształcenia. Krótki okres od jej wprowadzenia nie daje podstaw do pełnej i wyczerpującej oceny.

Przywołując opinie studentów w tym zakresie, co zostało opisane przy ocenie kryterium 7, można zauważyć ze zakres, skala, formy oraz treści informacji, które są przekazywane studentom ocenić można jako satysfakcjonujące. Ich ocena stopnia upowszechniania informacji dotyczących procesu kształcenia oraz uzyskiwanych przez nich efektów kształcenia jest pozytywna.

2).

Udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia jest zróżnicowany.

Studenci jako interesariusze wewnętrzni mają zapewniony udział w gremiach decyzyjnych, tj. Radzie Wydziału i Senacie. Nie wykazują oni jednak szczególnego zainteresowania zagadnieniami jakości kształcenia.

Podobnie ma się ocena interesariuszy zewnętrznych. Opisane w kryterium 2 spotkania z interesariuszami zewnętrznymi w niewielkim stopniu dotyczyły ich roli w procesie aktywizowania na rzecz podnoszenia jakości kształcenia. Miały bardziej formalny charakter, stroną zdecydowanie aktywniejszą były Władze Wydziału, a rola przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego ograniczała się do pasywnego wysłuchiwanie przekazywanych informacji. Skuteczność takich spotkań, co potwierdzają także notatki ze spotkań Wydziałowa Komisję ds. Dydaktyki i Oceny Jakości Kształcenia, była niska.

Dużą nadzieję należy przypisać przyjętej w maju br. procedurze *udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie określania i weryfikacji zakładanych efektów kształcenia*. Należy jednak jednoznacznie stwierdzić, że od jej pełnego, praktycznego wdrożenia zależeć będzie w pełni pozytywna ocena tego kryterium cząstkowego.

Studenci nie brali aktywnie udziału w tworzeniu nowych programów kształcenia, w ramach procesu wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji. Potwierdza to zarówno relacja władz Wydziału jak i przedstawiciele samorządu. Odpowiedni organ samorządu nie przedstawił pisemnej opinii w przedmiocie nowego programu kształcenia, co stanowi naruszenie ustawowego wymogu. Nie można się w tym przypadku zgodzić z twierdzeniem władz Wydziału, jakoby studenci wyrazili swoją opinię poprzez akt głosowania na posiedzeniu Senatu. Artykuł 68 ust. 1 pkt 2 ustawy wyraźnie wymaga opinii właściwego organu samorządu studenckiego, a nie opinii przedstawicieli studentów w senacie uczelni, którzy takim organem nie są.

Na poziomie Wydziału organem zajmującym się doskonaleniem jakości kształcenia jest Wydziałowa Komisja ds. Dydaktyki i Oceny Jakości Kształcenia. W pracach Komisji uczestniczy przedstawiciel studentów, o czym świadczą przedstawione protokoły oraz relacja przedstawicieli samorządu studenckiego. Z analizy protokołów posiedzeń Komisji oraz list obecności wynika, że przedstawiciel studentów jest zawsze obecny na posiedzeniu oraz w czasie posiedzeń jest pytany o zdanie w sprawach studenckich. Ostatecznie jednak udział studentów w procesie zapewniania jakości kształcenia na ocenianym kierunku należy uznać za bierny i nie polegający na podejmowaniu własnej inicjatywy.

Przedstawiciele samorządu studenckiego jak sami przyznali starają się brać udział w procesie zwiększania świadomego wpływu studentów na jakość kształcenia. Główna działalność Samorządu Studentów w tym aspekcie skupia się na prezentowaniu swojego stanowiska w czasie posiedzeń organów, których zadaniem jest doskonalenie jakości kształcenia na Wydziale Zamiejscowym w Tarnobrzegu. Uczelnia zapewnia odpowiedni udział studentów w składzie Senatu Uczelni. Poza Senatem, ciałami kolegialnymi, w których uczestniczą studenci są Uczelniana i Wydziałowa Komisja ds. Dydaktyki i Oceny Jakości Kształcenia oraz komisje stypendialne.

Reasumując można stwierdzić, że zainteresowanie studentów jakością kształcenia ma wyłącznie formalny charakter. Świadomy wpływ studentów na jakość kształcenia, racjonalizację osiąganych efektów kształcenia i ich dostosowywanie do aktualnego poziomu wiedzy i wymagań otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym rynku pracy praktycznie nie istnieje. Zadaniem władz Wydziału jest podjęcie skutecznych działań na rzecz włączenia studentów w rozwój kultury jakości kształcenia na Wydziale.

W poprzedniej ocenie jakości kształcenia nie sformułowano zastrzeżeń na temat wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Poprzednia ocena jakości kształcenia nie była realizowana przez zagraniczną instytucję akredytacyjną dotyczącą

Tabela nr 1. Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia (odrębnie dla każdego poziomu kompetencji).

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność między-narodowa	Organizacja kształcenia
Wiedza	+/-	-	+	-	-	+
umiejętności	+/-	-	+	-	-	+
kompetencje społeczne	+/-	-	+	-	-	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego: znacząco.

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia jest sformalizowany. Posiada jednoznacznie określony aspekt funkcjonalny (zadania), czynnościowy (procedury), strukturalny (jednostki organizacyjne) oraz instrumentalny (metody realizacji zadań). Konieczne jest jednak zaktualizowanie systemu poprzez uzupełnienie jego składników i ich uspołnienie.

Oceniając podjęte przez Wydział Zamiejscowy w Tarnobrzegu działania mające na celu budowanie wysokiej jakości kształcenia na kierunku „*ekonomia*” należy stwierdzić, że podejmowane są one systematycznie, cechuje je kompleksowość, dotyczą, bowiem większości zadań przypisanych tej jednostce. Ich rezultatem są analizy i oceny efektów kształcenia zmierzające do doskonalenia programu kształcenia na tym kierunku studiów. Istotnym mankamentem jest ich mała skuteczność.

2) Proces budowy kultury jakości na Wydziale znajduje się na etapie jego rozwoju.

Udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia jest zróżnicowany. Rola interesariuszy wewnętrznych jest tylko formalna, udział interesariuszy zewnętrznych identyfikuje się jako mało skuteczny.

Zainteresowanie studentów jakością kształcenia wynika wyłącznie z ich formalnego udziału w jednostkach opiniujących działania projakościowe na Wydziale. Świadomy wpływ studentów na jakość kształcenia, racjonalizację osiąganych efektów kształcenia i ich dostosowywanie do aktualnego poziomu wiedzy i wymagań otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym rynku pracy praktycznie nie istnieje. Zadaniem władz Wydziału jest podjęcie skutecznych działań na rzecz włączenia studentów w rozwój kultury jakości kształcenia na Wydziale.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco	W pełni	Znacząco	Częściowo	Niedostatecznie
1. koncepcja rozwoju kierunku			X		
2. cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji			X		
3. program studiów			X		
4. zasoby kadrowe					X
5. infrastruktura dydaktyczna		X			
6. prowadzenie badań naukowych				X	
7. system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8. wewnętrzny system zapewnienia jakości			X		

1. Władze Uczelni nie przedłożyły strategii Szkoły, stąd trudno potwierdzić deklarowane w raporcie samooceny rozstrzygnięcia.

Ocena formalnej strony Strategii Rozwoju Wydziału Zamiejscowego upoważnia do stwierdzenia, że dokument nie jest wewnętrznie spójny. Nie tworzy swoistego dendrogramu celów: cele strategiczne - cele operacyjne - zadania strategiczne – programy działania.

Oceniając przedsięwzięcia projakościowe wykonane i wykonywane przez Wydział należy stwierdzić, że tylko w niewielkim stopniu są one spójne z celami operacyjnymi zawartymi w strategii. Upoważnia to do sformułowania wniosku, że strategia Wydziału nie jest realizowana.

Identyfikowane w wizji, misji i strategii Wydziału priorytetu jego rozwoju nie znajdują pełnego odzwierciedlenia w przyjętej i realizowanej koncepcji kształcenia.

Program kształcenia na kierunku „*ekonomia*” nie uwzględnia uwarunkowań sytuacyjnych, w jakich funkcjonuje Wydział Zamiejscowy. Innowacyjność tego programu czy jego elastyczność jest niewielka.

Zalecenia:

Konieczne jest przedłożenie strategii rozwoju WSH oraz skorygowanej strategii Wydziału zamiejscowego. Nieodzowne jest również pełne i przekonujące odzwierciedlenie przyjętej koncepcji kształcenia na kierunku „*ekonomia*” w misji i strategii Uczelni i Wydziału Zamiejscowego.

2. Udział interesariuszy zewnętrznych, choć formalnie zidentyfikowany uznać należy za znaczący. Dotyczy on tylko w pewnym stopniu oceny efektów kształcenia i analizy struktury

programów studiów. Konieczne jest jego dalsze rozwijanie dla budowania coraz lepszych relacji z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego.

Studenci nie wzięli czynnego udziału w pracach nad przygotowaniem kierunkowych efektów kształcenia oraz pozostałych części programów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, pomimo tego, że Uczelnia zapewniła im taką możliwość oraz motywowała do wyrażania własnych opinii.

Zalecenia:

Troską władz Wydziału powinno być, i to w nieodległej przyszłości, podjęcie działań mających na celu kompleksowe i systemowe wykorzystanie interesariuszy zewnętrznych w tworzeniu koncepcji kształcenia. Nieodzowne jest również pełne włączenie interesariuszy wewnętrznych w proces analizy, oceny i doskonalenia efektów kształcenia.

3). Identyfikuje się niespójność efektów kształcenia dla programu studiów na kierunku „*ekonomia*”, przypisanych tylko do jednej dyscypliny naukowej – ekonomii. Analiza i ocena matrycy efektów kształcenia jednoznacznie dowodzi, że zawiera ona również efekty kształcenia dotyczące innych dyscyplin naukowych, tj. finansów i nauk o zarządzaniu.

Efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i umożliwiający weryfikację. Niekiedy budzą one jednak pewne zastrzeżenia z powodu ich zbyt dużej ogólności.

Udział interesariuszy zewnętrznych w ustalaniu efektów kształcenia jest znaczący, ale nie miał merytorycznego wpływu na ustalenie zbioru deklarowanych efektów kształcenia na kierunku „*ekonomia*”.

Zalecenia:

Nieodzowne wydaje się uspoźnienie efektów kształcenia deklarowanych do realizacji na kierunku „*ekonomia*” z kanonem dyscypliny naukowej – ekonomia.

Zaleca się wykorzystanie interesariuszy zewnętrznych do ustalania oraz doskonalenia efektów kształcenia.

4) Weryfikacja osiągniętych efektów kształcenia odbywa się w sposób obiektywny. Wątpliwości na temat poziomu wymagań budzi bardzo niski odsetek ocen niedostatecznych (3%) uzyskanych przez studentów podczas ostatniej sesji egzaminacyjnej (ocen bdb było 25%).

Poważne zastrzeżenia nasuwa także bardzo znaczący odsetek (około 1/3) prac dyplomowych, które nie lokują się w kanonie kierunku „*ekonomia*”. Poziom merytoryczny i metodologiczny szereg prac budzi istotne wątpliwości. Brakuje również, choćby losowej, weryfikacji samodzielności prac w systemie antyplagiatowym, np. plagiat.pl.

Zalecenia:

Konieczne jest podjęcie zdecydowanych i skutecznych działań mających na celu eliminację zjawiska pisania prac dyplomowych z poza kanonu kierunku „*ekonomia*”.

Uznaje się również za niezbędne podniesienie poziomu merytorycznego i metodologicznego prac dyplomowych, jak również praktyczne stosowanie systemu antyplagiatowego.

5) Uczelnia znajduje się dopiero w fazie inicjowania systemu monitorowania losów zawodowych absolwentów.

Zalecenia:

Za istotne uznaje się pełne wdrożenie systemu badania ich karier, prowadzenie systematycznych badań ich losów, a także wykorzystanie pozyskanych w ten sposób informacji do doskonalenia efektów kształcenia.

6) Nazwy poszczególnych specjalności i realizowane w ich toku przedmioty odbiegają od kanonu ekonomii.

Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Podstawowe elementy procesu kształcenia ocenianego kierunku studiów spełniają wymagania wynikające z ogólnie obowiązujących przepisów. Czas trwania studiów, sekwencja przedmiotów i możliwości indywidualizacji programu nauczania studentów wybitnie uzdolnionych i niepełnosprawnych są prawidłowe. Nakład pracy studenta wyrażony w punktach ECTS został właściwie oszacowany.

Studenci pozytywnie ocenili organizację zajęć. System praktyk studenckich na ocenianym kierunku jest zorganizowany prawidłowo. Studenci mają możliwość indywidualizacji procesu kształcenia, jednak niewielka grupa z tego korzysta. Na pozytywną ocenę zasługuje system indywidualnej opieki dydaktycznej nad studentami niepełnosprawnymi.

Zalecenia:

Konieczne jest dostosowanie nazw specjalności do nowego skorygowanego zbioru efektów kształcenia dla programu studiów na kierunku „*ekonomia*”, który wpisywałby się w kanon ekonomii jako dyscypliny naukowej.

7) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne poszczególnych specjalności tworzą spójną całość. Wymagają jednak zmian, tak by je dostosować do kanonu dyscypliny ekonomia.

Treści sylabusów wskazują na ogólnoakademicki charakter kształcenia. Informacje w nich zawarte dają logiczny obraz zakładanych efektów kształcenia i metod ich weryfikacji. Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą wewnętrznie spójną całość.

Zalecenia:

Nieodzwonne jest pełniejsze dostosowanie efektów kształcenia, treści programowych, formy i metody dydaktycznych do kanonu dyscypliny ekonomia.

8) Struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów „*ekonomia*” oraz ich liczba, zarówno na studiach pierwszego jak i drugiego stopnia, uniemożliwia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia w obszarze nauk społecznych, w dziedzinie nauk ekonomicznych, w dyscyplinie ekonomia.

Minimum kadrowe na studiach pierwszego stopnia nie jest spełnione. Na poziomie studiów drugiego stopnia minimum kadrowe również nie jest spełnione.

Relacje między nauczycielami z minimum kadrowego a liczbą studentów są prawidłowe tylko na studiach pierwszego stopnia. Na studiach drugiego stopnia relacja ta nie jest spełniona.

Zalecenia:

Nieodzwonne jest skompletowanie nowego minimum kadrowego zarówno na studiach pierwszego jak i drugiego stopnia. Struktura kwalifikacji pracowników nowego minimum kadrowego powinna umożliwiać osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia w obszarze nauk społecznych, w dziedzinie nauk ekonomicznych, w dyscyplinie ekonomia.

9) W procesie dydaktycznym na kierunku „*ekonomia*” na studiach niestacjonarnych zarówno pierwszego jak i drugiego stopnia wszystkie wykłady prowadzone są przez samodzielnych pracowników naukowych lub nauczycieli akademickich ze stopniem doktora, co jest zjawiskiem pozytywnym.

Analiza obsady zajęć dydaktycznych oraz dorobku naukowego nauczycieli akademickich pozwala na stwierdzenie, że występuje szereg rozbieżności między dorobkiem naukowym i kwalifikacjami dydaktycznymi wielu nauczycieli akademickich, a realizowanym programem i efektami kształcenia. Rozbieżności te dotyczą zarówno nauczycieli proponowanych do minimum kadrowego jak i pozostałych nauczycieli prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku, zarówno na poziomie studiów pierwszego jak i drugiego stopnia.

Zalecenia:

Konieczne jest wyeliminowanie przypadków, w których zajęcia prowadzą nauczyciele akademicy o dorobku naukowym uniemożliwiającym realizację deklarowanych, w ramach danego przedmiotu, efektów kształcenia.

10) Rozwój kadry naukowej zatrudnionej lub prowadzącej zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku „*ekonomia*” można uznać jako zadawalający. Generalnie kadra posiada warunki do rozwoju naukowego, podnoszenia kwalifikacji i umiejętności dydaktycznych, głównie poprzez dość dobry dostęp do środków unijnych oraz stypendia naukowe, które okazały się najbardziej aktywną formą wspierania rozwoju młodych kadr. Efektywność systemu wspierania rozwoju kadry jest jednak umiarkowana. W ostatnich pięciu latach tylko jeden pracownik Wydziału Zamiejscowego uzyskał stopień naukowy doktora, oraz jeden pracownik uzyskał tytuł naukowy profesora. Trudno natomiast ocenić politykę kadrową, gdyż nie przedstawiono odpowiednich dokumentów na ten temat.

Zalecenia:

Należy zdecydowanie poprawić efektywność systemu wspierania rozwoju kadry.

11) Baza dydaktyczna służąca realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, jest dobrze dostosowana do możliwości osiągnięcia deklarowanych efektów kształcenia na kierunku „*ekonomia*”, w szczególności zapewnia dostęp do infrastruktury niezbędnej z uwagi na specyfikę kierunku studiów.

Nieco słabszym punktem tej bazy jest relatywnie słabe wyposażenie biblioteki, która wymaga zwiększenia zbioru pozycji bibliograficznych polecanych studentów w sylabusach. Obecnie niektórych polecanych książek brakuje, wiele dostępnych wydań jest przestarzałych.

Wydział został przystosowany do potrzeb studentów niepełnosprawnych ruchowo w sposób podstawowy.

Zalecenia:

Nieodzowne jest zwiększenie zbiorów biblioteki zwłaszcza o nowe wydania publikacji zwartych.

12) W Raporcie Samooceny nie dokonano i nie przedstawiono oceny wpływu prowadzonych w Wydziale badań naukowych na realizowany proces dydaktyczny, w tym na kształtowanie programu kształcenia i indywidualizację nauczania.

Zdecydowana większość przedsięwzięć naukowych i naukowo-badawczych realizowanych na tym kierunku studiów była podejmowana i realizowana przez WSH w Kielcach.

Na moment wizytacji Zespół Oceniający PKA uważa, że warunki dla podejmowania działalności naukowej i naukowo-badawczej w Wydziale zamiejscowym nie zostały spełnione w dostatecznym stopniu.

Zalecenia:

Nieodzowne jest podjęcie konkretnych i zaplanowanych przedsięwzięć mających na celu rozwój działalności naukowej i naukowo-badawczej w Wydziale Zamiejscowym

13) W Raporcie Samooceny nie omówiono wpływu współpracy naukowej i badawczej z innymi uczelniami lub instytucjami z otoczenia gospodarczego i społecznego na proces dydaktyczny, stąd trudno jest ocenić relacje pomiędzy tymi zjawiskami.

Zalecenia:

Konieczne jest zinstytucjonalizowanie i określenie merytorycznych zasad współpracy naukowej i badawczej z innymi uczelniami lub instytucjami z otoczenia gospodarczego i społecznego a także ustalenie reguł wpływu rezultatów tych przedsięwzięć na proces kształcenia.

14) Zasady rekrutacji na czterosemestralne niestacjonarne studia drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim na kierunek „*ekonomia*”, na które przyjmuje się absolwentów studiów pierwszego stopnia z kierunków nieekonomicznych wymagają zmiany. Uczelnia nie określiła, w jaki sposób ustalane będą różnice programowe oraz na jakich zasadach i w jakich terminach studenci kierunku „*ekonomia*” zobowiązani będą do ich zaliczenia. Brak jest, więc informacji o trybie uzupełniania efektów kształcenia koniecznych do podjęcia kształcenia na drugim stopniu.

Pozostałe zasady rekrutacji mieszczą się w powszechnie aprobowanych standardach i nie zawierają przepisów dyskryminujących określoną grupę kandydatów.

Uczelnia dąży do standaryzowania systemu osiągnięć studentów poprzez wprowadzanie jasnych procedur obowiązujących wszystkich pracowników dydaktycznych. System oceny osiągnięć studentów WSH jest zorientowany na proces kształcenia, zawiera standardowe wymagania oraz zapewnia przejrzystość formułowania ocen.

Uczelnia formalnie jest zaangażowana w programy wymian międzynarodowych. W ostatnich latach jednak żaden student nie wyjechał na wymianę zagraniczną, ze względu na pracę zawodową oraz zobowiązania rodzinne.

System pomocy materialnej funkcjonuje na ocenianej Uczelni w sposób sprawny. Na negatywną ocenę zasługują braki formalne regulaminu oraz wydawanych decyzji. Brak również jasnego określenia kryteriów przyznawania stypendium Rektora.

Uczelnia nie pobiera opłat z naruszeniem znowelizowanych przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. System opieki dydaktycznej nad studentami należy ocenić pozytywnie. Uczelnią jest nastawiony na pomoc studentowi. Uczelnia wspiera samorząd studencki i koło naukowe w swojej działalności poprzez dofinansowanie projektów oraz udostępnianie im infrastruktur

Zalecenia:

Konieczna jest zmiana zasad rekrutacji na czterosemestralne niestacjonarne studia drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim na kierunek „*ekonomia*” tak, aby w warunkach przyjęć określić tryb uzupełniania efektów kształcenia koniecznych do podjęcia kształcenia na drugim stopniu.

15) Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia jest sformalizowany. Posiada jednoznacznie określony aspekt funkcjonalny (zadania), czynnościowy (procedury), strukturalny (jednostki organizacyjne) oraz instrumentalny (metody realizacji zadań). Konieczne jest jednak zaktualizowanie systemu poprzez uzupełnienie jego składników i ich uspoźnienie.

Oceniając podjęte przez Wydział Zamiejscowy w Tarnobrzegu działania mające na celu budowanie wysokiej jakości kształcenia na kierunku „*ekonomia*” należy stwierdzić, że podejmowane są one systematycznie, cechuje je kompleksowość, dotyczą, bowiem większości zadań przypisanych tej jednostce. Ich rezultatem są analizy i oceny efektów kształcenia zmierzające do doskonalenia programu kształcenia na tym kierunku studiów. Istotnym mankamentem jest ich mała skuteczność.

Zalecenia:

Konieczne jest jednak zaktualizowanie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia poprzez uzupełnienie jego składników i ich uspoźnienie.

Nieodzwonne jest także podniesienie skuteczności działań projakościowych prowadzonych obecnie na Wydziale zamiejscowym.

16) Proces budowy kultury jakości na Wydziale znajduje się na etapie jego rozwoju.

Udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia jest zróżnicowany. Rola interesariuszy wewnętrznych jest tylko formalna, udział interesariuszy zewnętrznych identyfikuje się jako mało skuteczny.

Zainteresowanie studentów jakością kształcenia wynika wyłącznie z ich formalnego udziału jednostkach opiniujących działania projakościowe na Wydziale. Świadomy wpływ studentów na jakość kształcenia, racjonalizację osiąganych efektów kształcenia i ich dostosowywanie do aktualnego poziomu wiedzy i wymagań otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym rynku pracy praktycznie nie istnieje. Zadaniem władz Wydziału jest podjęcie skutecznych działań na rzecz włączenia studentów w rozwój kultury jakości kształcenia na Wydziale.

Zalecenia:

Nieodzwonne jest pełne włączenie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w proces zapewnienia jakości kształcenia i rozwój kultury jakości kształcenia.

W odpowiedzi na raport z wizytacji Władze Uczelni stwierdzają, że Dziekan Zamiejscowego Wydziału Nauk Ekonomicznych Zarządzeniem nr 5 z dnia 21 listopada 2013 roku powołał zespół, *„którego celem ma być opracowanie nowej strategii rozwoju Wydziału*. Przedstawione dokumenty z roku 2012 *„Strategia Rozwoju Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach na lata 2012 – 2017”*, oraz z roku 2013 *„Alternatywne Strategie Rozwoju Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach na lata 2014 – 2024”* znane były Zespołowi Oceniającemu w czasie wizytacji i nie zawierają celów strategicznych określonych dla Zamiejscowego Wydziału Nauk Ekonomicznych w Tarnobrzegu.

Analiza i ocena matrycy efektów kształcenia jednoznacznie dowodzi, że zawiera ona efekty kształcenia dotyczące ekonomii oraz innych dyscyplin naukowych, tj. finansów i nauk o zarządzaniu, nie dotyczą one jednakże prawa. Zatem efekty kształcenia nie zostały poprawnie przypisane do dyscyplin naukowych.

W odpowiedzi na raport z wizytacji przedstawiono listę przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego, którzy zostali zaproszeni do uczestnictwa w Radzie Programowej Wydziału Zamiejscowego w Tarnobrzegu. Na liście znajduje się 30 podmiotów gospodarczych, instytucji i osób publicznych (posłów do sejmiku RP oraz PE), którzy zadeklarowali swój udział w Radzie Programowej tego Wydziału (lista osób zaproszonych w odpowiedzi na raport). Można zatem stwierdzić, że Rada ta jest obecnie na etapie tworzenia, a realizacja przez nią zadań będzie możliwa dopiero po jej powołaniu i ukonstytuowaniu się, co ma nastąpić w nie określonym jednakże przez Uczelnię terminie.

W odpowiedzi na raport z wizytacji władze Uczelni poinformowały, iż *„dopiero w bieżącym roku akademickim Wydziałowa Komisja ds. Dydaktyki i Oceny Jakości Kształcenia będzie mogła dokonać pierwszej analizy jakości prac licencjackich”*.

Władze Uczelni nie odniosły się do konieczności dostosowania nazw i treści kształcenia specjalności do nowego skorygowanego zbioru efektów kształcenia dla programu studiów na kierunku *„ekonomia”*, który wpisywałby się w kanon ekonomii jako dyscypliny naukowej.

Analiza przedstawionych przez uczelnię dokumentów dotyczących minimum kadrowego pozwala na stwierdzenie, że wymagania w tym zakresie zostały spełnione w odniesieniu do studiów pierwszego stopnia, zaś nie są spełnione nadal wymagania w odniesieniu do studiów drugiego stopnia.

W odpowiedzi na raport z wizytacji władze Uczelni poinformowały, iż „władze Wydziału podjęły starania mające na celu podwyższenie stanu wyposażenia biblioteki”. Zadeklarowano powiększenie liczby książek polecanych studentom w kartach przedmiotów o około 500 pozycji. Deklarują również, że wiele przestarzałych wydań zostanie uaktualnionych.

W odpowiedzi na raport z wizytacji władze Uczelni nie ustosunkowały się do podniesionej wyżej małej skuteczności Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, zadeklarowały jedynie, iż *Będą podejmowały działania na rzecz zaktualizowania systemu poprzez uzupełnienie jego składników i ich uspoźnienie*”.

W odpowiedzi na raport władze Uczelni przedłożyły Uchwałę Senatu nr 2/II/.2014 z dnia 11 lutego 2014 r., w której przypisują efekty kształcenia na studiach pierwszego stopnia na kierunku *ekonomia* do czterech dyscyplin naukowych: ekonomii, finansów, nauk o zarządzaniu oraz prawa. Analiza i ocena matrycy efektów kształcenia jednoznacznie dowodzi, że zawiera ona efekty kształcenia dotyczące ekonomii oraz innych dyscyplin naukowych, tj. finansów i nauk o zarządzaniu, nie dotyczą one jednakże prawa.

Zatem efekty kształcenia nie zostały poprawnie przypisane do dyscyplin naukowych.

Władze Uczelni w odpowiedzi na raport z wizytacji nie odniosły się do konieczności dostosowania nazw i treści kształcenia specjalności do nowego skorygowanego zbioru efektów kształcenia dla programu studiów na kierunku „*ekonomia*”, który wpisywałby się w kanon ekonomii jako dyscypliny naukowej.

W odpowiedzi na raport Władze Wydziału poinformowały, iż zorganizowano Konferencję naukową „II Tarnobrzskie Forum Regionalne”, wydano monografię pt. „Wschodni wymiar globalizacji. Polityczne, gospodarcze i kulturowe wyzwania sfery euroazjatyckiej”, przygotowano również plan badań naukowych Wydziału Zamiejscowego na lata 2013 – 2016. Wszystkie te podstawowe przedsięwzięcia nie zmieniają jednak oceny wyrażonej w raporcie samooceny, co do niesatysfakcjonującego poziomu badań naukowych realizowanych w Wydziale Zamiejscowym. Zaleca się zdecydowane zdynamizowanie przedsięwzięć naukowych i naukowo-badawczych w Wydziale Zamiejscowym w Tarnobrzegu